

w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej spełnienia warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu oraz związku studiów ze strategią uczelni w ramach postępowania z wniosku Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu o pozwolenie na utworzenie w Filii w Jaworznie studiów na kierunku komunikacja społeczna na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią I zespołu nauk społecznych prowadzącego działalność w zakresie dyscyplin: nauki o bezpieczeństwie, nauki o komunikacji społecznej i mediach, nauki o polityce i administracji, nauki prawne, nauki socjologiczne, pedagogika, prawo kanoniczne, psychologia, stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej uchwały, wyraża:

negatywną opinię

w związku z tym, że studia na kierunku komunikacja społeczna na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym nie spełniają warunków ich prowadzenia odnośnie do nazwy kierunku studiów, opisu zakładanych efektów uczenia się, realizacji programu studiów, sposobów weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia doboru kadry i obsady zajęć objętych programem studiów, infrastruktury i dostępu do zasobów bibliotecznych, współpracy z otoczeniem, w szczególności w zakresie doboru miejsc praktyk, kształcenia w zakresie znajomości języka obcego.

Uzasadnienie:

1. Nazwa kierunku studiów - komunikacja społeczna – nie znajduje odzwierciedlenia w opisie zakładanych kierunkowych efektów uczenia się, bowiem w opisie efektów znajdują się odwołania głównie do nauki o mediach, a nie do nauk o komunikacji społecznej i mediach. W opisie zakładanych efektów uczenia się nie jest ujęta w sposób kompleksowy problematyka komunikacji społecznej, która wykracza poza problematykę mediów i dotyczy generalnie procesów tworzenia, przekształcania i przekazywania informacji w społeczeństwie na poziomie indywidualnym, grupowym, międzygrupowym, organizacyjnym, masowym, międzykulturowym.
2. Nie jest spełniony warunek określony w art. 67 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.), bowiem kierunkowe, podstawowe oraz specjalnościowe efekty uczenia się nie uwzględniają uniwersalnych charakterystyk pierwszego stopnia określonych w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 226), oraz charakterystyk drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7

ust. 3 tej ustawy. Opis zakładanych efektów uczenia się wskazuje na niższy stopień zaawansowania wiedzy oraz złożoności umiejętności, niż opisany jako właściwy dla 6. poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji w przywołanych wyżej przepisach. W związku z tym absolwentom kierunku będącego przedmiotem wniosku nie można nadać tytułu zawodowego licencjata, gdyż nie osiągną efektów uczenia się odpowiadających 6. poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji.

3. Liczne zakładane efekty uczenia się nie są specyficzne ani dla kierunku będącego przedmiotem wniosku, ani dla profilu praktycznego, bowiem w bardzo ograniczonym zakresie uwzględniają umiejętności praktyczne specyficzne dla wnioskowanego kierunku. Dużą część efektów w zakresie umiejętności stanowią efekty generyczne lub efekty w zakresie umiejętności umysłowych. Natomiast w opisie efektów uczenia się uwzględnione zostały szeroko zakrojone efekty związane z nabywaniem przez studentów kompetencji badawczych. Niespecyficzność efektów uczenia się została dodatkowo wzmocniona tym, że Wnioskodawca nie przypisał uszczegółowionych – w stosunku do efektów kierunkowych, podstawowych i specjalnościowych – efektów uczenia się do zajęć objętych programem studiów.
4. Efekty uczenia się są zbyt ogólne, nie został w nich określony zakres przedmiotowy wiedzy do opanowania przez studentów, ani konkretne umiejętności praktyczne, które zostaną opanowane przez studentów. W opisie zakładanych efektów uczenia się występują także błędy terminologiczne, niejednoznaczności, utrudniające ich zrozumienie, a także pospolite błędy językowe. Opisy są nadmiernie rozbudowane, często w jednym opisie mieści się kilka efektów uczenia się. Sposób opisu zakładanych efektów uczenia się sprawia, że bardzo utrudnione, a w niektórych przypadkach niemożliwe będzie skuteczne sprawdzenie i ocena efektów uczenia się osiąganych przez studentów. Również brak specyficznych efektów uczenia się przypisanych do zajęć stanowi czynnik w istotnym stopniu utrudniający stworzenie skutecznego i rzetelnego systemu sprawdzania i oceniania efektów uczenia się osiąganych przez studentów.
5. Opis zakładanych efektów uczenia się zawiera błędy językowe, występują w nim nierównoważności zakresowe między zakładanymi efektami (obok siebie występują efekty szczegółowe i o dużym, stopniu ogólności, źle zdefiniowane).
6. Nie jest możliwe osiągnięcie efektów uczenia się założonych dla kierunku przy zaplanowanej liczbie godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów i przy zaplanowanym łącznym nakładzie pracy studenta, obejmującym, obok udziału w zajęciach, indywidualną pracę studenta. Wnioskodawca zdefiniował kilkadziesiąt szerokok zakresowych efektów uczenia się kierunkowych, podstawowych, oraz specjalnościowych. Osiągnięcie wszystkich tych efektów w czasie zaplanowanym na kształcenie jest niemożliwe. W przypadku zdecydowanej większości zajęć z grupy kierunkowych, suma liczby godzin zajęć przeznaczonych na egzaminy, instruktaże, konsultacje, narady, seminaria, zaliczenia itp. oraz liczby godzin zajęć realizowanych bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem, określona w harmonogramach realizacji programu studiów dla poszczególnych form studiów oraz specjalności, prawie

dwukrotnie przewyższa liczbę godzin zajęć realizowanych w bezpośrednim kontakcie nauczyciela ze studentem, co nie jest właściwe dla kierunku studiów o profilu praktycznym. Kształtowanie umiejętności praktycznych wymaga bowiem demonstrowania czynności przez nauczyciela, obserwacji przez studenta, samodzielnego wykonywania czynności przez studenta pod nadzorem nauczyciela, korygowania błędów, zatem częsty i długotrwały kontakt z nauczycielami akademickimi lub innymi osobami prowadzącymi zajęcia jest niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się na kierunku studiów o profilu praktycznym.

7. Efekty uczenia się z zakresu ogólnych efektów podstawowych, kierunkowych i specjalnościowych są przypisywane poszczególnym zajęciom objętym programem studiów w sposób przypadkowy, co jest skutkiem niezdefiniowania specyficznych efektów dla zajęć, a w konsekwencji prowadzi do rozproszenia treści zapewniających osiągnięcie określonego efektu w różnych zajęciach. Jednocześnie program studiów składa się z licznych zajęć, którym przyporządkowano niewielkie liczby punktów ECTS i szerokok zakresowe i źle zdefiniowane efekty uczenia się, które nie są możliwe do osiągnięcia przy poniesieniu nakładu pracy mierzonego liczbą punktów ECTS, określoną dla danych zajęć.
8. Nie jest spełniony warunek określony w §3 ust. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. z 2018 r. poz. 1861, z późn. zm.), bowiem z analizy harmonogramu realizacji programu studiów wynika, iż student może dokonać wyboru zajęć, którym przypisano 44 pkt ECTS, co stanowi 24% łącznej liczby punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów. Zasady wyboru, określone w programie studiów, nie mają umocowania merytorycznego i powodują, że studenci, dokonując wyboru nie osiągną wszystkich zakładanych efektów uczenia się, ponieważ wybór ma być często dokonywany między przedmiotami komplementarnymi, w przypadku których dopiero łączna realizacja zapewnia osiągnięcie danego efektu uczenia się, zaś wybór tylko jednego z przedmiotów nie doprowadzi do uzyskania przez studenta pełnego efektu.
9. Nie jest spełniony warunek określony w §3 ust. 5 pkt 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. z 2018 r. poz. 1861, z późn. zm.), a zajęcia traktowane przez Wnioskodawcę jako zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne nie spełniają warunku określonego w §6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów, gdyż nie zostało określone, jakie czynności praktyczne będą wykonywane przez studentów, ani nie udowodniono we wniosku, że studenci będą wykonywać te ćwiczenia w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej związanej z kierunkiem i deklarowanej przez Wnioskodawcę w sylwetce absolwenta. Z analizy sylabusów oraz harmonogramu realizacji programu studiów wynika, iż zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne przyporządkowano mniej niż 50% łącznej liczby punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów. Wnioskodawca nie wyodrębnił w harmonogramie realizacji programu studiów grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne.

Przeważającej większości zajęć, które w zamierzeniu mają te umiejętności kształtować, nie są przypisane specyficzne efekty uczenia się opisujące efekty w zakresie umiejętności, nie zostały opisane miejsca w terenie, w których umiejętności praktyczne są ćwiczone pod okiem nauczyciela, a zadania praktyczne, określone w sylabusach mają być wykonane przez studenta bez bezpośredniego kontaktu z nauczycielem i czas na ich wykonanie – choć także bardzo ograniczony i niezapewniający możliwości wykonania zadań, często wielokrotnie przekracza czas na wyćwiczenie czynności praktycznych potrzebnych do wykonania zadań.

10. Z matrycy efektów uczenia się wynika, iż ten sam efekt podstawowy lub kierunkowy ma być osiągany na różnych, niekiedy bardzo licznych zajęciach, przy czym nie określono, jakie aspekty tego efektu są na zajęciach osiągane, co czyni niemożliwym ocenę, czy studenci uzyskują wiedzę i opanowują umiejętności we właściwej kolejności, a tym samym ocenę poprawności sekwencji zajęć w obrębie grup przedmiotów podstawowych, kierunkowych i specjalnościowych.
11. Nie jest spełniony warunek określony w §3 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. z 2018 r. poz. 1861, z późn. zm.), bowiem z analizy sylabusów wynika, iż najpierw określano treści kształcenia, a następnie, niekiedy zupełnie przypadkowo, dołączano do nich efekty uczenia się z zestawu efektów podstawowych oraz kierunkowych, gdy tymczasem, zgodnie z powołanym wyżej przepisem w programie studiów określa się zajęcia lub grupy zajęć, niezależnie od formy ich prowadzenia, wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów. W efekcie treści kształcenia nie są trafnie dobrane i nie zapewniają osiągnięcia efektów uczenia się zakładanych dla danych zajęć. Ponadto uwzględnienie niektórych treści kształcenia z zakresu psychologii nie jest uzasadnione zakresem kierunku np. zagadnienia z zakresu agresji i przemocy w ujęciu zaproponowanym w programie studiów tylko w niewielkim stopniu są ujmowane w kontekście procesów komunikowania się zachodzących w społeczeństwie, o czym świadczy także dobór lektury podstawowej i uzupełniającej. W wielu przypadkach treści kształcenia przypisane zajęciom powtarzają się np. w przypadku zajęć wprowadzenie do socjologii, teoria i praktyka wpływu społecznego lub występują powtarzające się wątki tematyczne, jak np. teorie komunikowania społecznego, modele komunikowania, komunikacja werbalna i niewerbalna, pojęcie komunikacji.
12. Metody kształcenia nie zapewniają osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się w zakresie umiejętności praktycznych, których opanowanie ma znaczenie kluczowe dla kierunku studiów o profilu praktycznym. Z opisu przedstawionego w sylabusach wynika, że dominują metody dydaktyczne prowadzące głównie do asymilacji wiedzy, zaś niemal całkowicie pominięte zostały metody praktyczne, przy stosowaniu których student wykazuje się na zajęciach wykonywaniem czynności praktycznych.
13. Praktykom zawodowym przypisano bardzo ogólne efekty uczenia się w zakresie umiejętności, bez wskazania specyficznych umiejętności praktycznych oraz zadań, które student powinien realizować w trakcie praktyki. W rezultacie takiego opisu nie wiadomo,

jakie umiejętności praktyczne ma opanować student po odbyciu praktyki zawodowej i jakie zadania profesjonalne jest zobowiązany w trakcie praktyki realizować, aby potwierdzić uzyskanie tych umiejętności. W takiej sytuacji nie ma możliwości sprawdzenia, czy student osiągnął efekty uczenia się zakładane dla praktyk czy nie, a tym samym zaliczenia mu praktyk zawodowych, co jest jednym z warunków ukończenia studiów i uzyskania dyplomu. Brak specyficznych efektów uczenia się zakładanych dla praktyk oraz określenia zadań zawodowych, które student powinien wykonywać na praktykach uniemożliwia opiekunowi praktyki dokonanie jednoznacznej oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się zakładanych dla praktyk.

14. Wnioskodawca przewiduje możliwość zwolnienia studenta z obowiązku odbycia praktyki z jednoczesnym jej zaliczeniem na podstawie zaświadczenia o zatrudnieniu, zatrudnienia na podstawie umowy cywilno-prawnej, prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej, wolontariatu. Jest to niezgodne z przepisami prawa. Uczelnia nie może bowiem zwolnić studenta z praktyki, może natomiast – pod pewnymi warunkami określonymi w art. 71 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.) – potwierdzić studentowi efekty uczenia się uzyskane w procesie uczenia się poza systemem studiów. Dodatkowo, potwierdzenie efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, może zostać dokonane tylko w ramach procedury rekrutacji na studia. Podkreślić należy jednak, że wnioskodawca nie spełnia warunków określonych w art. 71 ust. 1 powołanej wyżej ustawy w odniesieniu do wnioskowanego kierunku, ponieważ będąc na etapie składania wniosku o pozwolenie na utworzenie studiów na kierunku komunikacja społeczna na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym w sposób oczywisty nie posiada pozytywnej oceny jakości kształcenia na tych studiach. Wnioskodawca nie posiada też kategorii naukowej.
15. Wnioskodawca nie określił szczegółowych kryteriów, jakie muszą być spełnione przez określoną placówkę, by student mógł osiągnąć w niej efekty uczenia się zakładane dla praktyk, pomimo, iż regulamin praktyk dopuszcza możliwość samodzielnego wyboru miejsca odbywania praktyki.
16. Organizacja zajęć na studiach niestacjonarnych nie zapewnia studentom efektywnego wykorzystania czasu przeznaczonego na udział w zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów. Wnioskodawca zaplanował, iż zajęcia na studiach niestacjonarnych będą się odbywały w formie dwudniowych zjazdów, przy czym nie podał liczby tych zjazdów, przypadających na semestr, rok lub cykl kształcenia, wskazując jedynie nieprecyzyjnie, że zjazdy będą się odbywały 2 lub 3 razy w miesiącu. Na każdy dwudniowy zjazd zaplanowano 20-24 godziny zajęć. Oznacza 10-12 godzin zajęć dziennie, co pozostaje w całkowitej sprzeczności z zasadami higieny pracy umysłowej.
17. Podane przez Wnioskodawcę informacje o warunkach kwalifikacji na studia są niezgodne z art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.). We wniosku nie zostało określone jakie wyniki

egzaminu maturalnego lub egzaminu dojrzałości będą podstawą przyjęcia na wnioskowany kierunek. W powołanej wyżej ustawie nie przewidziano też przeprowadzania „rozmów zapoznawczych” jako warunku przyjęcia kandydata na studia.

18. We wniosku nie zawarto szczegółowego opisu zasad dyplomowania specyficznego dla wnioskowanego kierunku.
19. Wymagania stawiane pracom dyplomowym, określone w sylabusach, nie są adekwatne do praktycznego profilu studiów. Z analizy sylabusu zajęć seminarium dyplomowe wynika, że studenci kończący kierunek przygotowują pracę dyplomową mającą charakter pracy badawczej. W sylabusie jest bowiem mowa o sformułowaniu hipotez, określeniu zmiennych, wskaźników, metod, technik i narzędzi prowadzenia badań, a także samodzielnym ich prowadzeniu przez studenta. Takie wymagania stawiane pracom dyplomowym nie są adekwatne do praktycznego profilu studiów.
20. Metody sprawdzania i oceniania efektów uczenia się osiągniętych przez studentów są określane w sposób bardzo ogólny, a przez to są one niezróżnicowane. We wszystkich sylabusach występują te same określenia metod kształcenia np. przygotowanie projektu zajęć terenowych, aktywność, praca w grupie. Są one nietrafnie dobrane w odniesieniu do efektów uczenia się obejmujących kształtowanie umiejętności praktycznych.
21. Nie jest spełniony warunek określony w art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.), bowiem struktura dyscyplinarna kadry kierunku nie jest dostosowana do celów, efektów i zakresu kształcenia na wnioskowanym kierunku i nie umożliwia prawidłowej realizacji zajęć. Zasadniczy zarzut dotyczy niemal całkowitego braku w kadrze kierunku nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia, posiadających dorobek naukowy w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach, będącej dyscypliną wiodącą, reprezentujących różne specjalizacje naukowe w obrębie tej dyscypliny, a także bardzo nieliczna grupa osób posiadających kompetencje i doświadczenie w zakresie różnych zawodów i stanowisk zawodowego rynku pracy związanego z komunikacją społeczną i mediami. W proponowanej obsadzie zajęć stwierdzono wiele nieprawidłowości związanych z powierzaniem zajęć nauczycielom akademickim i innym osobom, których dorobek naukowy i doświadczenie zawodowe w zakresie tematyki przypisanej zajęciom w sylabusach nie umożliwia prawidłowej realizacji zajęć. Szczegółowy wykaz nieprawidłowo obsadzonych zajęć znajduje się w załączniku do uchwały.
22. Nie jest spełniony warunek określony w § 5 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów, w którym mowa o tym, że w przypadku rozpoczęcia kształcenia na nowym kierunku program studiów jest realizowany z wykorzystaniem infrastruktury niezbędnej do prowadzenia kształcenia, w zakresie przewidzianym w tym programie, od dnia rozpoczęcia prowadzenia zajęć na tym kierunku. Wnioskodawca nie podpisał bowiem umowy o wynajem pomieszczeń dydaktycznych, nie podał we wniosku informacji o będącym w jego posiadaniu specjalistycznym sprzęcie, oprogramowaniu i wyposażeniu zapewniającym prawidłową

realizację zajęć na wnioskowanym kierunku i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się, zaś planowany do wynajęcia obiekt ze względu na niedostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową nie pozwoli na spełnienie warunku określonego w art. 11 ust. 1 pkt 6 lit. b ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.)

23. Wnioskodawca nie dysponuje możliwościami odbywania przez studentów praktyk w takich miejscach, jak wskazane w sylabusach redakcje telewizyjne, radiowe, reakcje portali internetowych, biura rzeczników prasowych, agencje reklamowe, domy mediowe, agencje marketingowe, agencje Public Relations i inne. Wśród 12 instytucji, które podpisały z Wnioskodawcą listy intencyjne, deklarując przyjęcie na praktykę studentów wnioskowanego kierunku znajdują się cztery firmy świadczące usługi szkoleniowe, dwa domy kultury, biuro obrotu nieruchomościami i tylko cztery instytucje właściwe dla zawodowego rynku pracy związanego z kierunkiem komunikacja społeczna i jedna firma, która w zakresie świadczonych usług wymienia także organizację imprez oraz kampanii reklamowych, oferujące łącznie miejsca praktyk dla 36 studentów, co z punktu widzenia przewidywanej liczby 40 studentów (20 na studiach stacjonarnych oraz 20 na studiach niestacjonarnych) jest liczbą za małą, praktyki są bowiem zaplanowane we wszystkich, poza 1., semestrach studiów, a liczba studentów w pełnym cyklu kształcenia będzie wynosiła 120. Wnioskodawca nie wywiązuje się z obowiązku określonego w uczelnianym regulaminie praktyk, w którym jest zapisane, iż podstawowym zadaniem organizatora praktyk jest zapewnianie odpowiedniej liczby miejsc odbywania praktyk.
24. Wnioskodawca nie zapewnia studentom możliwości korzystania z zasobów bibliotecznych oraz z elektronicznych zasobów wiedzy, w szczególności z Wirtualnej Biblioteki Nauki i Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych Academica w sposób zapewniający prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Zakres tematyczny zasobów prezentowanych w załącznikach do wniosku nie jest zgodny z problematyką i zakresem kształcenia na kierunku. Przedstawiony przez Wnioskodawcę Wykaz czasopism dostępnych dla studentów kierunku komunikacja społeczna na Wydziale Nauk Społecznych w Jaworzanie (zał. 6.2) zawiera jeden tytuł związany z naukami o komunikacji społecznej i mediach – Studia Medioznawcze, nieliczne z zakresu socjologii oraz psychologii. Podobnie załączony do wniosku wykaz Ibuk Libra obejmuje nieliczne publikacje związane z problematyką i zakresem kształcenia na wnioskowanym kierunku. Pewne wątpliwości budzi też możliwość zakupu wielu publikacji zawartych w załączonym do wniosku Wykazie zakupionej literatury – Komunikacja społeczna (liczącym 51 s.), gdyż w wykazie tym znajdują się w dużej liczbie publikacje wydane przed kilkunastoma laty, a nawet starsze, co oznacza, że nakłady wielu z nich zostały wyczerpane i książki, jeśli są dostępne, to na rynku wtórnym. Losowa weryfikacja dostępności tytułów, wskazała, że w wykazie znajdują się publikacje niedostępne. Informacja o zapewnieniu studentom dostępu do zasobów WBN oraz CWPN Academica jest niekompletna i nie daje podstaw do stwierdzenia, że dostęp ten będzie zapewniony. W załącznikach do wniosku znajdują się deklaracje przystąpienia Biblioteki WSB w Poznaniu do WBN oraz CWPN Academica (zał.

6.4 oraz 6.5) jednak brak jest informacji o sposobie zapewnienia studentom dostępu do tych zasobów w Filii w Jaworznie i rozwiązań, jakie w tym zakresie zostaną zastosowane. Informacje podane we wniosku dotyczące lokalizacji biblioteki są ze sobą sprzeczne, a druga ze wskazanych lokalizacji pozostaje na razie w planach. Podana przez Wnioskodawcę informacja o powierzchni biblioteki w lokalizacji przy ul. Inwalidów Wojennych 2 (19,5 m²) wskazuje jednoznacznie na to, że pomieszczenie o takiej powierzchni nie może spełniać funkcji biblioteki, tj. zapewnić możliwości magazynowania zbiorów, wypożyczania zbiorów przez czytelników oraz korzystania ze zbiorów na miejscu. Pomieszczenie planowane na bibliotekę (53 m²) również ma zbyt małą powierzchnię, aby zapewnić prawidłowe funkcjonowanie biblioteki, przy zakładanej liczbie studentów kierunku.

25. Wnioskodawca nie uzasadnił przekonująco potrzeby utworzenia kierunku. Niewłaściwie kształtuje też kierunki przyszłej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, bowiem, zakres i zasięg działalności instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, z którymi Wnioskodawca współpracował w zakresie projektowania programu studiów w bardzo ograniczonym stopniu jest zgodny z koncepcją i celami kształcenia oraz wynikającymi z nich obszarami działalności zawodowej oraz zawodowego rynku pracy właściwymi dla wnioskowanego kierunku. Do wniosku dołączono 22 opinie osób fizycznych oraz firm. Jednak wśród tych firm znajdują się zaledwie dwie działające na lokalnym rynku medialnym. Nie ma np. agencji PR, agencji reklamowych. Pozostali opiniodawcy to np. agencja rozwoju regionalnego, biuro obrotu nieruchomościami, instytucja zajmująca się reintegracją społeczną osób zagrożonych wykluczeniem, firmy szkoleniowe, szkoleniowo doradcze, szkoła ponadpodstawowa.
26. Nie jest spełniony warunek określony w załączniku do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6–8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz.U. 2018 poz. 2218) w brzmieniu: student potrafi posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Opisu Kształcenia Językowego (P6S_UK), ponieważ przy zaplanowanej w programie liczbie godzin zajęć z języka wymagających bezpośrednio udziału nauczycieli akademickich i studentów oraz łącznym nakładzie pracy studenta, student rozpoczynający zajęcia z zakresu znajomości języka musiałby posiadać kompetencje językowe na poziomie B1 EOKJ, Tymczasem, taki wymóg nie został określony w programie studiów, ani w warunkach kwalifikacji na studia, a dobór podręczników do nauki języka angielskiego znajdujących się w wykazie lektury podstawowej odnosi się do poziomu A1 (Elementary/Beginner), A2 (Pre-intermediate), B1 (Intermediate), w podręcznikach do języka rosyjskiego i włoskiego poziom EOKJ nie został określony.
27. Plany dotyczące współpracy międzynarodowej oraz wykorzystania jej jako płaszczyzny do umiędzynarodowienia kształcenia na wnioskowanym kierunku studiów są we wniosku zarysowane jedynie sygnałnie, bez wskazania jakichkolwiek bliżej określonych zamierzeń w tym zakresie. Zaplanowany w programie studiów poziom kształcenia studentów w

zakresie znajomości języków obcych nie sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia. W programie studiów nie uwzględniono także, poza lektoratami języku obcych, zajęć prowadzonych w języku obcym.

§ 2

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.
3. Na składającym wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy na podstawie art. 245 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce ciąży obowiązek zawiadomienia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o jego złożeniu.

§ 3

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
2. Rektor Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu.

§ 4 Uchwała

wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący

Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Podpisano podpisem kwalifikowanym w dniu

26.05.2020

Krzysztof Diks

Opinia I zespołu nauk społecznych, prowadzącego działalność w zakresie dyscyplin: nauki o bezpieczeństwie, nauki o komunikacji społecznej i mediach, nauki o polityce i administracji, nauki prawne, nauki socjologiczne, pedagogika, prawo kanoniczne, psychologia

w sprawie spełnienia warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu oraz związku studiów ze strategią uczelni

---

Nazwa kierunku studiów: komunikacja społeczna

Poziom studiów: studia pierwszego stopnia

Profil studiów: praktyczny

Formy studiów: studia stacjonarne i niestacjonarne

Nazwa i siedziba uczelni wnioskującej o pozwolenie na utworzenie studiów: Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu, Filia w Jaworznie

Warszawa, 2020

I zespół nauk społecznych prowadzący działalność w zakresie dyscyplin: nauki o bezpieczeństwie, nauki o komunikacji społecznej i mediach, nauki o polityce i administracji, nauki prawne, nauki socjologiczne, pedagogika, prawo kanoniczne, psychologia **wyraża negatywną opinię** w związku z tym, że studia na kierunku komunikacja społeczna na poziomie studiów pierwszego stopnia, o profilu praktycznym nie spełniają warunków ich prowadzenia odnośnie do nazwy kierunku studiów, opisu zakładanych efektów uczenia się, realizacji programu studiów, sposobów weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia doboru kadry i obsady zajęć objętych programem studiów, infrastruktury i dostępu do zasobów bibliotecznych, współpracy z otoczeniem, w szczególności w zakresie doboru miejsc praktyk, kształcenia w zakresie znajomości języka obcego.

Uzasadnienie oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów recenzowania wniosków o pozwolenie na utworzenie studiów na określonym kierunku poziomie i profilu (w porządku według poszczególnych kryteriów)

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się
Nazwa kierunku studiów - komunikacja społeczna – nie znajduje odzwierciedlenia w opisie zakładanych kierunkowych efektów uczenia się, bowiem w opisie efektów znajdują się odwołania głównie do nauki o mediach (a nie nauk o komunikacji społecznej i mediach – odwołanie do nauk o komunikacji społecznej i mediach występuje w opisie efektów z zakresu wiedzy raz – efekt K_W08, ponadto w kilku opisach efektów uczenia się występują takie sformułowania jak „działalność związana z komunikacją społeczną i mediami, przy czym zakres tej działalności nie jest określony). Zakres efektów uczenia się specyficznych dla kierunku zarówno w zakresie wiedzy, jak i umiejętności skoncentrowany jest na mediach (K_W01, K_W02, K_W03, K_W09, K_U01), a w szczególności nowych mediach (K_W10, K_W12, K_U14). W opisie zakładanych efektów uczenia się nie jest ujęta w sposób kompleksowy problematyka komunikacji społecznej, która przecież wykracza poza problematykę mediów i dotyczy generalnie procesów tworzenia, przekształcania i przekazywania informacji w społeczeństwie na poziomie indywidualnym, grupowym, międzygrupowym, organizacyjnym, masowym, międzykulturowym.

Opis zakładanych efektów uczenia się dla kierunku komunikacja społeczna będącego przedmiotem wniosku został przedstawiony w czterech (nieponumerowanych) załącznikach do uchwały Nr 08/04/2019 z dnia 30 września 2019 r. Senatu Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu w sprawie ustalenia programu studiów na kierunku komunikacja społeczna na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym w formie stacjonarnej i niestacjonarnej w jednej z filii Uczelni, tj. na Wydziale Nauk Społecznych w Jaworznie Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu. Załączniki te zawierają: kierunkowe efekty uczenia się, podstawowe efekty uczenia się oraz specjalnościowe efekty uczenia się dla specjalności dziennikarstwo i komunikacja w nowych mediach oraz Public Relations.

Kierunkowe, podstawowe oraz specjalnościowe efekty uczenia się nie uwzględniają uniwersalnych charakterystyk pierwszego stopnia określonych w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, oraz charakterystyk drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 tej ustawy.

Zgodnie z załącznikiem do ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji osoba posiadająca kwalifikacje na poziomie 6. Polskiej Ramy Kwalifikacji, odpowiadającym studiom pierwszego stopnia, które są przedmiotem wniosku, zna i rozumie

„w zaawansowanym stopniu – fakty, teorie, metody oraz złożone zależności między nimi różnorodne, złożone uwarunkowania prowadzonej działalności, potrafi „innovacyjnie wykonywać zadania oraz rozwiązywać złożone i nietypowe problemy w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach”, jest gotowa do „kultywowania i upowszechniania wzorów właściwego postępowania w środowisku pracy i poza nim samodzielnego podejmowania decyzji, krytycznej oceny działań własnych, działań zespołów, którymi kieruje, i organizacji, w których uczestniczy, przyjmowania odpowiedzialności za skutki tych działań”. Charakterystyki drugiego stopnia, stanowiące uszczegółowienie charakterystyk uniwersalnych, uwzględniają ten sam stopień głębokości wiedzy, złożoności umiejętności oraz autonomiczności osoby posiadającej kwalifikacje na poziomie 6. PRK.

Opis kierunkowych, podstawowych oraz specjalnościowych efektów uczenia się zakładanych dla kierunku komunikacja społeczna będącego przedmiotem wniosku uwzględnia wiedzę na poziomie podstawowym lub nawet elementarnym np. [opis efektów przytoczony zgodnie z opisem we wniosku z zachowaniem oryginalnej składni] efekt kierunkowy K_W01 – *absolwent zna i rozumie na poziomie **podstawowym** rolę mediów i języka polskiego w kształtowaniu życia społecznego i kultury; ma wiedzę **elementarną** o roli mediów zorientowaną na zastosowania praktyczne*, K_W02 – *absolwent zna i rozumie **podstawową** wiedzę o miejscu i znaczeniu nauki o mediach w systemie nauk oraz o jej przedmiotowych i metodologicznych związkach z innymi dyscyplinami naukowymi zna **podstawowe** sposoby zastosowania tej wiedzy*, K_W03 – *absolwent zna i rozumie **podstawową** terminologię używaną w nauce o mediach i rozumie jej źródła oraz zastosowanie w obrębie pokrewnych dyscyplin naukowych zajmujących się badaniem zjawiska komunikacji i komunikowania się*, K_W05 – *absolwent zna i rozumie **elementarną** wiedzę o metodyce wykonywania **typowych** zadań, normach, procedurach stosowanych w różnych obszarach działalności związanej z komunikacją społeczną i mediami* [wszystkie wyróżnienia pochodzą od recenzenta]. Określenia „podstawowy” lub „elementarny” występują niemal we wszystkich opisach zakładanych efektów uczenia się kierunkowych, podstawowych oraz specjalnościowych w zakresie wiedzy, w pozostałych przypadkach poziom zaawansowania wiedzy, jaki ma osiągnąć absolwent nie jest określony np. efekt kierunkowy KW_04 – *absolwent zna i rozumie metody techniki i narzędzia badawcze właściwe dla dziedzin i dyscyplin naukowych zajmujących się zjawiskiem komunikacji społecznej, zna etapy postępowania badawczego, zasady prowadzenia badań dla różnych celów, warunki stosowania różnych narzędzi badawczych oraz sposoby interpretacji uzyskanych wyników* lub K_W14 *absolwent zna i rozumie mechanizmy zachowań agresywnych i przemocy emocjonalnej, występującej w komunikacji masowej, interpersonalnej, międzykulturowej oraz grupowej i publicznej*, efekt podstawowy P_W08 *absolwent zna i rozumie różne koncepcje oraz teorie uczenia się i organizacji pracy własnej oraz różnorodne techniki pracy umysłowej, zna ich źródła, rozumie warunki i konsekwencje ich stosowania w określonych obszarach działalności praktycznej*, czy efekt specjalnościowy S2_W08 *absolwent ma wiedzę w zakresie komunikacji interpersonalnej, szczególnie w zakresie mediacji i negocjacji, uwzględniając przy tym możliwe błędy i bariery komunikacyjne*.

W przypadku opisu efektów uczenia się w zakresie umiejętności Wnioskodawca nie uwzględnił określenia poziomu złożoności umiejętności, które powinien osiągnąć absolwent kierunku, nie jest zatem możliwe dokonanie oceny, czy efekty uczenia się odpowiadają 6. Poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji, czyli poziomowi studiów pierwszego stopnia.

Opis efektów uczenia się nie odzwierciedla praktycznego profilu studiów. Wśród kierunkowych efektów uczenia się liczba efektów w zakresie wiedzy jest równoważna liczbie efektów w zakresie umiejętności, jednak duża część efektów w zakresie umiejętności to są efekty generyczne, niespecyficzne dla wnioskowanego kierunku, jak np. posługiwanie się specjalistycznym językiem (K_U04), konstruowanie argumentacji (K_U15), posługiwanie się

zasadami i normami etycznymi (K_U17), wyszukiwanie, analizowanie i selekcjonowanie informacji (K_U08) lub efekty w zakresie umiejętności umysłowych, odnoszące się do wykorzystania wiedzy, jak np. umiejętność wykorzystania wiedzy teoretycznej do analizowania procesów i zjawisk społecznych (K_U01), analizowania i stosowania zasad prawnych oraz procedur z zakresu komunikacji społecznej i medialnej (K_U07).

Nawet jeśli w efektach dla specjalności pojawiają się pewne odniesienia do umiejętności praktycznych, to umiejętności te nie są nazwane wprost np. efekt S2_U09 dla specjalności Public Relations, zgodnie z którym Wnioskodawca zakłada, iż *absolwent potrafi stosować różnorodne techniki, narzędzia i aparatury badawcze (sic!) oraz metody procedury i specjalistyczne umiejętności do realizacji zadań praktycznych związanych z zakresem specjalności Public Relations*, nie nazywając jednak wprost, o jakie „różnorodne techniki, narzędzia i aparatury badawcze” chodzi i na czym polegają „zadania praktyczne związane z związanymi z zakresem specjalności Public Relations”. W opisie efektu kierunkowego K_U14 zakłada się, iż *absolwent potrafi korzystać z wiedzy na temat nowych mediów, mediów społecznościowych, mediów cyfrowych, Web 2.0, dziennikarstwa internetowego*, ale nie jest określone, w jakim zakresie i do jakich celów potrafi tę wiedzę wykorzystać. Należy zauważyć, iż opis zakładanych efektów uczenia się jest źródłem informacji nie tylko dla specjalistów w zakresie Public Relations, znających zadania praktyczne związane z tą specjalnością, ale także, a nawet przede wszystkim dla kandydatów na studia i studentów. Dla tej grupy odbiorców kluczowe znaczenie ma informacja, jakie umiejętności praktyczne opanują w wyniku ukończenia studiów, a nie wyłącznie informacja, że będą one różnorodne i związane ze specjalnością. Określenie tych umiejętności ma także kluczowe znaczenie dla doboru treści kształcenia, metod kształcenia oraz metod sprawdzania i oceniania zakładanych efektów uczenia się.

W opisie zakładanych efektów uczenia się brakuje określenia specyficznego dla kierunków efektów z zakresie umiejętności praktycznych, co jest właściwe dla kierunku studiów o profilu praktycznym, natomiast występują efekty właściwe dla profilu ogólniakademickiego, odnoszące się do wiedzy teoretycznej (np. K_W02, K_W06, K_W07, K_W10), metod, technik i narzędzi badawczych (K_W04), kompetencji badawczych (K_U02), także w efektach uczenia się zakładanych dla specjalności, np. (S2_U10, S1_U10, S1_U11).

Efekty uczenia się są sformułowane w wielu przypadkach nieprawidłowo, z zastosowaniem niewłaściwej terminologii, niezrozumiale, ogólnikowo, bez określenia zakresu przedmiotowego wiedzy do opanowania przez studenta oraz konkretnych umiejętności. Nieprawidłowości te sprawiają, że nie jest możliwe opracowanie rzetelnego i wiarygodnego systemu sprawdzania i oceniania efektów uczenia się osiąganych przez studentów. W opisie zakładanych efektów uczenia się Wnioskodawca stosuje nazwę dyscypliny nauka o mediach, gdy tymczasem w wykazie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych takiej dyscypliny nie ma.

Ogólnikowość opisu zakładanych efektów uczenia się wyraża się np. w tym, że nie jest określony zakres przedmiotowy wiedzy do opanowania przez studentów, np. w efekcie K_W02 zakłada się, że *absolwent zna i rozumie wiedzę o miejscu i znaczeniu nauki o mediach (sic!) w systemie nauk oraz jej przedmiotowych i metodologicznych związkach z innymi dyscyplinami naukowymi zna podstawowe zastosowania tej wiedzy* – ale nie jest określone, o jakie „inne” dyscypliny naukowe chodzi i jakie zakresy jej zastosowania. Podobnie w efekcie K_W04 zakłada się, iż *absolwent zna i rozumie metody, techniki i narzędzia badawcze właściwie dla dziedzin i dyscyplin naukowych zajmujących się zjawiskiem komunikacji społecznej*, ale nie jest określone, które to dziedziny i dyscypliny naukowe, i które z metod, technik i narzędzi badawczych (bo przecież nie wszystkie dziedziny i dyscypliny i nie wszystkie metody i techniki, gdyż byłoby to nie do opanowania). Nie jest także możliwe sprawdzenie i ocena stopnia osiągnięcia przez

studentów efektu sformułowanego tak, jak K_W04, w sytuacji, gdy w opisie efektu nie zostały określone, ani dziedziny i dyscypliny naukowe, ani stosowane w ich obrębie metody i techniki badawcze, które student ma opanować. To są tylko przykłady, gdyż podobnej egzegezie i z podobnymi wynikami można poddać niemal wszystkie zakładane efekty uczenia się, co świadczy o tym, że Wnioskodawca nie opracował przemyślanej koncepcji kształcenia, skoro nie potrafił zdefiniować specyficznych efektów uczenia się, które powinni osiągnąć absolwenci wnioskowanego kierunku, aby ta koncepcja została zrealizowana.

Niektóre z zakładanych efektów uczenia się znalazły się przypadkowo w opisie efektów, jak np. efekt podstawowy P_W12 *absolwent zna i rozumie teoretyczne i praktyczne zasady udzielania pierwszej pomocy oraz pomocy przedlekarskiej* lub P_W14 *absolwent zna i rozumie uwarunkowania rozwoju i utrzymywania cech motorycznych, aktywności ruchowej oraz umiejętności fizycznych w aspekcie prawidłowego funkcjonowania organizmu* lub efekt kierunkowy K_K06 – *absolwent jest gotów do kierowania działaniami z zakresu diagnozy i interwencji psychologicznej [...]*, albo mają charakter nadmiarowy, np. efekt podstawowy P_W08 – *absolwent zna i rozumie różne koncepcje oraz teorie uczenia się i organizacji pracy własnej oraz różnorodne techniki pracy umysłowej; zna ich źródła, rozumie warunki i konsekwencje ich stosowania w określonych obszarach działalności praktycznej* (bez określenia zakresu tej działalności praktycznej).

Efekty uczenia się z kategorii kompetencji społecznych powtarzają się w przedstawionych we wniosku opisach efektów uczenia się, np. w zestawie efektów kierunkowych został uwzględniony efekt K_K01 – *absolwent jest gotów do pracy nad własnym rozwojem w toku działalności profesjonalnej [...]* i ten sam efekt, tylko nieco inaczej zredagowany, został uwzględniony w opisie efektów podstawowych (P_K01). Także efekt uczenia się związany z stosowaniem zasad etycznego postępowania występuje we wszystkich zestawach efektów uczenia się.

Opis części efektów jest niejednoznaczny, a przez to niezrozumiały, gdyż został sporządzony nieprawidłowo pod względem językowym, np. efekt specjalnościowy S2_W02 – *zna cechy specyficzne PR jako komunikowania społecznego, elementy procesu komunikowania oraz zadania fazy w procesie działalności; zna wady i zalety możliwych sposobów organizowania działalności PR; zna narzędzia PR i ich właściwości*, w przypadku którego nie wiadomo, o fazy czego i proces działalności w jakim zakresie chodzi. Należy też dodać, że fazy nie mogą mieć zadań i takie sformułowanie nie ma sensu w języku polskim. W opisie innego efektu dla specjalności Public Relations (S2_W09) zawarte jest sformułowanie, iż absolwent *potrafi podjąć próbę zbudowania własnego wystąpienia*, co z punktu widzenia skuteczności procesu nauczania i uczenia się byłoby osiągnięciem bezwartościowym, nie chodzi bowiem o umiejętność podjęcia próby, lecz umiejętność skonstruowania wystąpienia.

Również efekt kierunkowy K_W09 rozpoczyna się wstępem – *absolwent zna i rozumie*, po czym następuje tekst niepowiązany gramatycznie z częścią wstępną: *zasady publikacji tekstu medialnego i ma podstawowe informacje o odbiorcach i użytkownikach mediów; zna psychologiczne uwarunkowania odbiór komunikatów (sic!) werbalnych i niewerbalnych oraz uwarunkowania komunikacji uwzględniając m.in. czynniki środowiskowe i kulturowe*. Przykład ten obrazuje jeszcze jeden powszechny błąd w opisie zakładanych efektów uczenia się, tj. łączenie w jednym opisie kilku efektów uczenia się.

Wbrew zasadom określonym w dokumencie *System weryfikacji osiągnięcia zamierzonych efektów uczenia się przez studentów*, stanowiącym załącznik do wniosku, w którym to dokumencie, w §2 pkt. 6 zapisano, iż *szczegółowe (przedmiotowe) efekty uczenia się zapisywane są w sylabusach i odnoszą się do efektów kierunkowych wyróżnionych adekwatnymi symbolami*, Wnioskodawca nie określił efektów uczenia się specyficznych dla

zajęć uwzględnionych w programie studiów, przypisując poszczególnym zajęciom efekty z grupy efektów kierunkowych, podstawowych lub specjalnościowych. Zatem efekty uczenia się przypisane do zajęć mają te same wady, które zostały wyszczególnione wyżej, gdyż są to te same efekty uczenia się. Dodatkowo, jak wynika z matrycy efektów uczenia się dla poszczególnych grup efektów – kierunkowych, podstawowych i specjalnościowych – każdy z efektów osiągany jest przez studentów na kilku zajęciach, przy czym nie jest określone w jakim zakresie dany efekt jest osiągany na każdym z tych zajęć, ani też w programie studiów nie jest przewidziana podsumowująca ocena osiągnięcia danego efektu.

Opis zakładanych efektów uczenia się obejmuje efekty nierównoważne sobie zakresowo, na różnym poziomie szczegółowości zakresowej. W opisie kierunkowych efektów uczenia się, obok np. efektu K_W04 o bardzo szerokim zakresie (*absolwent zna i rozumie metody, techniki i narzędzia badawcze, właściwe dla dziedzin i dyscyplin naukowych zajmujących się zjawiskiem komunikacji społecznej* [bez określenia tych dziedzin i dyscyplin – rec.]; *zna etapy postępowania badawczego, zasady prowadzenia badań dla różnych celów* [bez określenia tych celów – rec.], *warunki stosowania różnych narzędzi badawczych* [bez określenia, o które narzędzia chodzi – rec.] *oraz sposoby interpretacji uzyskanych wyników*), znajdują się efekty o znacznie węższym zakresie, jak np. efekt K_W12 (*absolwent zna i rozumie podstawowe narzędzia informatyczne i zasady działania nowych mediów, ma wiedzę z dziedziny nowych technologii w studiowanym obszarze*). W innym przypadku pojawia się z kolei nieuzasadnione ograniczenie zakresu treściowego opisu efektu np. w efekcie K_U06 – *absolwent potrafi wykorzystać praktyczne umiejętności przygotowania wystąpień ustnych i prac pisemnych, posiada umiejętność przedstawiania swojego stanowiska w języku polskim i w języku obcym z zakresu psychologii [...]*, nie wiadomo z jakiej przyczyny te umiejętności zostały ograniczone wyłącznie do dyscypliny psychologia, do której wnioskowany kierunek jest przyporządkowany zaledwie w 11%, z pominięciem nauk o komunikacji społecznej i mediach, która jest dyscypliną wiodącą. Ponadto w opisie zakładanych efektów uczenia się w zakresie umiejętności zawarte są efekty dotyczące wykorzystania określonego zakresu wiedzy, gdy tymczasem w opisie efektów dotyczących wiedzy uzyskanie przez absolwenta wiedzy w tym zakresie nie jest zakładane np. w efekcie K_U13 zakłada się, iż *student potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę z zakresu komunikacji grupowej i publicznej, a także interpersonalnej masowej i międzykulturowej do rozstrzygania dylematów związanych z badaniami komunikacji społecznej [...]*, jednak wśród efektów uczenia się w zakresie wiedzy nie zostały uwzględnione efekty dotyczące wiedzy o poziomach komunikacji społecznej wymienionych w efekcie K_U13.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Wnioskodawca podaje w załączniku 2.3 *Wskaźniki programu studiów*, iż łączna liczba godzin zajęć na każdej z form studiów wynosi 4680. Jednak jest to mylące, gdyż w rzeczywistości liczba ta wcale nie oznacza łącznej liczby godzin zajęć, lecz oszacowaną przez Wnioskodawcę łączną liczbę godzin nakładu pracy studenta potrzebną do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się.

Rzeczywista liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego kontaktu nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów została określona w załączniku 3 *Harmonogram realizacji programu studiów* i wynosi (bez uwzględnienia praktyk zawodowych):

- Dla studiów stacjonarnych, specjalność dziennikarstwo i komunikacja w nowych mediach – 1524,

- Dla studiów stacjonarnych, specjalność Public Relations – 1524,
- Dla studiów niestacjonarnych, specjalność dziennikarstwo i komunikacja w nowych mediach – 1360,
- Dla studiów niestacjonarnych, specjalność Public Relations – 1360.

Łączna liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów oraz łączna liczba punktów ECTS wymaganych do ukończenia studiów jest typowa dla studiów I stopnia, a w przypadku studiów niestacjonarnych na wnioskowanym kierunku nawet przewyższająca typową liczbę godzin. Jednak ocena możliwości osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów uczenia się przy zaplanowanej liczbie godzin i łącznej liczbie punktów ECTS musi być przeprowadzona w odniesieniu do przedstawionego we wniosku opisu efektów uczenia się, podstawowych kierunkowych oraz specjalnościowych i w tym kontekście trzeba jednoznacznie stwierdzić, iż efektów uczenia się założonych dla kierunku i przedstawionych we wniosku nie da się osiągnąć przy zaplanowanej liczbie godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów i przy zaplanowanym łącznym nakładzie pracy studenta, obejmującym obok udziału w zajęciach, także indywidualną pracę studenta. Efekty te bowiem obejmują zbyt szeroki zakres. Kwestia ta była już wyżej poruszana w recenzji, ale podkreślmy jeszcze raz – jeśli np. efekt kierunkowy K_W04 brzmi *absolwent zna i rozumie metody, techniki i narzędzia badawcze, właściwe dla dziedzin i dyscyplin naukowych zajmujących się zjawiskiem komunikacji społecznej; zna etapy postępowania badawczego, zasady prowadzenia badań dla różnych celów, warunki stosowania różnych narzędzi badawczych oraz sposoby interpretacji uzyskanych wyników* i jednocześnie Wnioskodawca przyporządkował kierunek do czterech dyscyplin naukowych – nauk o komunikacji społecznej i mediach, psychologii, nauk socjologicznych oraz językoznawstwa, to ograniczając *dziedziny i dyscypliny naukowe zajmujące się zjawiskiem komunikacji społecznej* tylko do tych czterech dyscyplin należałoby przeznaczyć na osiągnięcie przez studentów tylko efektu K_W04 co najmniej piątą część programu studiów mierzoną godzinami zajęć realizowanych w bezpośrednim kontakcie oraz punktami ECTS. A jeśli uwzględnimy jeszcze takie efekty w zakresie umiejętności, takie jak np. K_U02 *absolwent potrafi stosować różnorodne techniki, narzędzia i aparatury badawcze oraz metody, procedury do realizacji zadań praktycznych związanych z zakresem komunikacji społecznej* oraz K_U10 – *wykorzystywać podstawową wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii oraz powiązanych z nią dyscyplin w celu analizowania i interpretowania motywów i wzorów ludzkich zachowań oraz problemów komunikacyjnych*, to jest to zakres tak szeroki, że jego osiągnięcie przez studentów mogłoby wyczerpać cały zaplanowany czas na realizację studiów w sensie długości ich trwania oraz łącznego nakładu pracy studenta. Tymczasem Wnioskodawca zdefiniował jeszcze kilkadziesiąt szerokok zakresowych efektów uczenia się, również w grupie efektów podstawowych, które obejmują w zakresie m.in. wiedzy najważniejsze kategorie i pojęcia filozoficzne, wiedzę o człowieku *jako podmiocie konstytuującym struktury otaczającej go rzeczywistości i wiążących go z nimi relacjach*, wiedzę o strukturach i zasadach funkcjonowania państwa, systemu politycznego w wymiarze polskim, europejskim i światowym, różne teorie oraz koncepcje uczenia się i organizacji pracy, w kontekście tej wiedzy absolwent ma osiąść umiejętność obserwacji i interpretacji zjawisk społecznych. Do tego zostały dołączone liczne efekty specjalnościowe. Osiągnięcie wszystkich tych efektów w czasie zaplanowanym na kształcenie jest niemożliwe.

Wnioskodawca nie przypisał zajęciom specyficznych efektów uczenia się, o czym wyżej także już była mowa, co sprawia, że określony efekt (ten sam) ma być osiąganym przez studentów na różnych zajęciach, bez określenia jaka jego część na określonych zajęciach jest osiągana. Z matrycy efektów uczenia się wynika, że np. wzmiankowany wyżej efekt K_W04 ma być

osiągany na trzech zajęciach: proseminarium dyplomowe, na przedmiotach do wyboru stereotypy i uprzedzenia/teoria i praktyka wpływu społecznego oraz wprowadzenie do socjologii, co ani nie zapewni wyposażenia studenta w tak kompleksową i rozległą wiedzę metodologiczną, jako to założono w opisie efektów uczenia się, ani nie jest możliwe w czasie przeznaczonym na kształcenie w ramach tych zajęć, obejmującym udział w zajęciach oraz indywidualną pracę studenta, proseminarium dyplomowemu przypisano bowiem 2 ECTS, każdemu w wymienionych wyżej zajęć do wyboru, również 2 ECTS i wprowadzeniu do socjologii 5 ECTS – łącznie 9 ECTS. Ponadto dobór tematyki ćwiczeń praktycznych w ramach zajęć proseminarium dyplomowe (zajęcia odbywają się wyłącznie w formie ćwiczeń) nie odnosi się do metod, technik i narzędzi badawczych dyscyplin zajmujących się komunikacją społeczną, student ma za to do przestudiowania obszerną lekturę – 8 książek w wykazie literatury podstawowej – a na lekturę tego piśmiennictwa zaplanowano 12 godzin na studiach stacjonarnych i 15 godzin na studiach niestacjonarnych. Warto także zaznaczyć, że dla zajęć proseminarium dyplomowe na kierunku studiów, dla którego dyscypliną wiodącą są nauki o komunikacji społecznej i mediach nie uwzględniono w wykazie literatury podstawowej ani jednej publikacji poświęconej metodom badania i technikom badawczym komunikacji społecznej, mediów, procesów komunikowania. Wśród piśmiennictwa uzupełniającego znalazła się za to publikacja poświęcona badaniom doświadczalnym w nauce dotycząca badań żywności. Analogicznie postąpiono przy doborze lektury podstawowej dla seminarium dyplomowego na kierunku komunikacja społeczna – w zestawie lektur podstawowych nie ma publikacji z zakresu metodologii nauk o komunikacji społecznej i mediach, za to jest 5 publikacji dotyczących metodologii nauk o bezpieczeństwie.

Z sylabusu zajęć stereotypy i uprzedzenia wynika, że tylko jedno ćwiczenie będą poświęcone współczesnym badaniom z zakresu stereotypów i uprzedzeń, natomiast tematyka zajęć teoria i praktyka wpływu społecznego nie ma związku z efektem uczenia się K_W04. Również w przypadku zajęć wprowadzenie do socjologii tylko jeden wykład i jedno ćwiczenie są poświęcone metodom badań społecznych oraz narzędziom badawczym socjologii.

Omówiony wyżej przykład stanowi odzwierciedlenie zasadniczej wady programu studiów, to jest przypadkowego przypisywania efektów uczenia się do zajęć z zakresu efektów podstawowych, kierunkowych i specjalnościowych w wyniku niezdefiniowania specyficznych efektów dla poszczególnych zajęć, rozproszenia treści zapewniających osiągnięcie określonego efektu w różnych zajęciach. Świadczy o tym, trzymając się przykładu zajęć powiązanych z efektem K_W04, to, że w programie studiów nie założono, iż efekt ten jest osiągany na zajęciach metodologia procesów badawczych, gdy tymczasem, jak wynika z treści kształcenia określonych w sylabusie zajęć właśnie efekt K_W04, choć w ograniczonym zakresie, jest osiągany na tych właśnie zajęciach. Jednocześnie zajęciom metodologia procesów badawczych przepisano efekty uczenia się, których student, ze względu na dobór treści kształcenia, nie może na tym przedmiocie osiągnąć (K_W03, K_W08, K_U12, K_U15).

Z matrycy efektów uczenia się wynika, iż są też takie efekty, które student ma osiągać na bardzo licznych zajęciach, dotyczy to np. efektu K_U02 *absolwent potrafi stosować różnorodne techniki, narzędzia i aparatury badawcze oraz metody, procedury do realizacji zadań praktycznych związanych z zakresem komunikacji społecznej*. Efekt ten ma być osiągany na 9 zajęciach, przy czym w ramach połowy tych zajęć student nie realizuje zadań praktycznych związanych z zakresem komunikacji społecznej, a na trzech ma za zadanie przeprowadzić badanie np. mające za przedmiot wielokulturowość i komunikację w miejscu pracy, chociaż tematyka zajęć nie obejmuje zagadnień prowadzenia badań w tym zakresie. Student ma te badania przeprowadzić w ramach godzin zajęć w formie praktycznej bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem (czyli w ramach pracy indywidualnej), a na przygotowanie

i przeprowadzenie badań przeznaczono 21 godzin pracy studenta, w ciągu których zadanie jest niemożliwe do zrealizowania na akceptowalnym poziomie jakościowym. Warto dodać, że na zajęciach metodologia procesów badawczych na przygotowanie wyłącznie projektu badań zaplanowano 40 godzin.

Zbyt mała liczba punktów ECTS przyporządkowana poszczególnym zajęciom, w stosunku do zakresu wiedzy do opanowania, listy lektur, zadań do wykonania przez studenta stanowi istotną wadę programu studiów przedstawionego przez Wnioskodawcę. Wyżej wskazywany był już przykład zbyt rozbudowanej listy lektur w stosunku do czasu, który student mógł poświęcić na zapoznanie się z lekturami, mierzonego liczbą punktów ECTS przyporządkowanych zajęciom. Program studiów składa się z dużej liczby zajęć, znaczącej liczbie tych zajęć przyporządkowano od 2 do 3 punktów ECTS. Szczegółowe wyliczenia w sylabusach zajęć wskazują, że na samodzielne studiowanie, przez które należy rozumieć także lekturę przewidzianą w programie studiów niewielką liczbę godzin, oscylującą między 6 a 20 godzin, w wyjątkowych przypadkach jest to więcej godzin, natomiast listy lektur podstawowych są rozbudowane i zapoznanie się z nimi nie jest w tak określonym czasie możliwe, zresztą nie jest to czas przeznaczony wyłącznie na lekturę.

Zajęcia do wyboru

We wniosku zadeklarowano, iż zajęciom do wyboru przyporządkowano 94 ECTS. Nie jest zrozumiałe, jakie jest źródło tej wielkości. Z harmonogramu realizacji programu studiów wynika bowiem, iż student może dokonać wyboru zajęć, którym przypisano 44 ECTS, co stanowi 24% łącznej liczby punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów. Ponadto zastrzeżenia budzą zasady wyboru przedmiotów, np. student może dokonać wyboru między zajęciami język reklamy i kampanii społecznych oraz komunikacja wizualna, jednak zakres tych zajęć jest komplementarny i wybór tylko jednego z nich nie umożliwi studentom osiągnięcia efektu kierunkowego K_W11, podobnie w przypadku pary zajęć do wyboru – mediacje i negocjacje oraz psychologia agresji i przemocy dokonanie wyboru zajęć, spowoduje, że student nie osiągnie albo efektu kierunkowego K_W14, albo efektu K_K03. Podobnie jest w pozostałych przypadkach pozostałych par zajęć do wyboru. Zatem zasady wyboru, określone w programie studiów, nie mają umocowania merytorycznego i powodują, że studenci dokonując wyboru nie osiągną wszystkich zakładanych efektów uczenia się.

Zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne

Z harmonogramu realizacji programu studiów wynika, iż łączny nakład pracy studentów przypisany do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne (w harmonogramie są one określone jako zajęcia praktyczne) wynosi:

- Dla studiów stacjonarnych, specjalność dziennikarstwo i komunikacja w nowych mediach – 2442 (95 ECTS),
- Dla studiów stacjonarnych, specjalność Public Relations – 2442 (95 ECTS),
- Dla studiów niestacjonarnych, specjalność dziennikarstwo i komunikacja w nowych mediach – 2467 (92 ECTS),
- Dla studiów niestacjonarnych, specjalność Public Relations – 2467 (92 ECTS).

W harmonogramie realizacji programu studiów Wnioskodawca podał wyłącznie sumaryczną liczbę godzin przypisaną do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne obejmującą wszystkie wymienione wyżej kategorie, tj. liczbę godzin realizowanych w bezpośrednim kontakcie nauczyciela ze studentem, liczbę godzin przeznaczonych na egzaminy, instruktaże, konsultacje, narady, seminaria, zaliczenia itp.

Nie jest zrozumiałe, dlaczego te same efekty uczenia się w zakresie kształtowania umiejętności praktycznych wymagają na studiach stacjonarnych nieco niższego łącznego nakładu pracy niż na studiach niestacjonarnych i w konsekwencji, dlaczego dla każdej z form studiów przewidziano różną liczbę punktów ECTS przyporządkowaną do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne.

Udział procentowy liczby punktów ECTS przyporządkowanych zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne w łącznej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów jest na poziomie deklaracyjnym określony we wniosku prawidłowo. Trudność leży w tym, że Wnioskodawca nie wyodrębnił w harmonogramie realizacji programu studiów grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, co w znaczącym stopniu ogranicza możliwość merytorycznej oceny tej grupy zajęć oraz zasadności przyporządkowania określonych zajęć do tej grupy, a tym samym oceny prawidłowości deklarowanej liczby punktów ECTS przyporządkowanej zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne.

W sylabusach poszczególnych zajęć uwzględnione są ćwiczenia praktyczne realizowane w sali, ćwiczenia realizowane w terenie oraz opis godzin zajęć w formie praktycznej realizowanej bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem – przy deklarowanej liczbie godzin tych ostatnich znajduje się wzmianka, iż co najmniej 60% godzin zajęć realizowanych jest bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem. Dla przykładu dla zajęć budowanie marki w sferze publicznej wielkości te są następujące: ćwiczenia praktyczne realizowane w Sali – 8 godzin (S), 6 godzin (N) ; ćwiczenia realizowane w terenie – 6 godzin (S), 6 godzin (N), z zaznaczeniem, iż zajęcia w terenie odbywają się w miejscu umożliwiającym realizację tematu; opis godzin zajęć w formie praktycznej realizowanej bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem – 24 godziny (S oraz N), (przy czym zajęcia te muszą mieć wymiar co najmniej 60% łącznej liczby godzin zajęć bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem). Z opisu poszczególnych form zajęć wynika, iż ćwiczenia realizowane w terenie oraz godziny zajęć w formie praktycznej realizowanej bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem stanowią tę część zajęć, w obrębie której kształtowane są umiejętności praktyczne. O ile jednak w sylabusie określone jest zadanie praktyczne, które ma być wykonane przez studenta – w tym przypadku – przygotowanie projektu nowej marki wraz ze strategią jej rozwoju w sferze publicznej – o tyle nie zostało określone jakie czynności praktyczne będą wykonywane przez studentów – dla zajęć zostały określone zakładane efekty uczenia się stanowiące powielenie ogólnych efektów kierunkowych, przy czym tylko jeden z pięciu efektów w zakresie wiedzy odnosi się do budowania marki, jednak bez określenia zakresu i zaawansowania tej wiedzy, zaś w żadnym z efektów dotyczących umiejętności nawet nie występuje termin marka, budowanie marki, strategia rozwoju marki. Tematyka ta jest dopiero obecna w treściach kształcenia, które nie są zgodne z zakładanymi efektami uczenia się dla zajęć i odzwierciedlają wiedzę, którą student powinien uzyskać w wyniku zajęć. W sylabusie nie ma też informacji o tym jakie czynności praktyczne będą wykonywać studenci „w terenie”, gdyż wskazany jest temat zajęć, zaś miejsce odbywania zajęć w terenie jest określone jako „miejsce umożliwiające realizację tematu”, bez doprecyzowania cech, jakie to miejsce powinno spełniać, aby realizacja tematu była możliwa. Nie można zatem stwierdzić, czy realizacja tematu (bez określenia czynności praktycznych) będzie realizowana w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej – zgodnie z wymaganiem określonym w §6 pkt 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów. W przedstawionym we wniosku opisie infrastruktury także nie ma charakterystyki miejsc odbywania ćwiczeń praktycznych w terenie oraz ich wyposażenia.

Ponadto realizacja zadania praktycznego ma się odbywać w ramach zajęć w formie praktycznej realizowanej bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem – co stanowi

zaprzeczenie podstaw kształtowania umiejętności praktycznych, które powinny być rozwijane pod nadzorem nauczyciela i przy ciągłym dostarczaniu studentowi informacji zwrotnej o stopniu opanowania danej czynności oraz popełnionych błędach wymagających naprawy. Liczba godzin zajęć odbywających się w terenie do liczby godzin zajęć odbywających się bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem, w wyniku których student ma, w przypadku omawianych przykładowych zajęć, zrealizować zadanie praktyczne w formie projektu, wykonując określone czynności praktyczne, ma się jak 1 : 4. Mamy tu zatem do czynienia z czterokrotną przewagą samodzielnej pracy studenta przy wykonywaniu czynności praktycznych nad pracą nadzorowaną przez nauczyciela, bowiem pozostałe godziny zajęć są poświęcone na wykład oraz ćwiczenia praktyczne „w sali”, przy czym określony zakres treściowych tych ćwiczeń nie wskazuje na to, by studenci wykonywali w ich trakcie jakiegokolwiek czynności praktyczne w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów w ogólności i problematyką budowy marki w szczególności.

Sposób dystrybucji godzin zajęć, opisany na przykładzie sylabusu zajęć budowanie marki w sferze publicznej jest stosowany konsekwentnie przez Wnioskodawcę. W sylabusach nie są wskazane konkretne rodzaje miejsc, a których będą realizowane ćwiczenia praktyczne w terenie w terenie, aby można było ocenić, czy realizacja czynności praktycznych przez studenta będzie się odbywała w warunkach właściwych dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem, określonymi zajęciami oraz zadaniami praktycznymi które student ma wykonać. W przeważającej liczbie przypadków, liczba godzin pracy indywidualnej studenta, bez bezpośredniego kontaktu z nauczycielem, która jest przeznaczona na wykonanie zadania praktycznego potwierdzającego umiejętności praktyczne (nie wiadomo, jakie, ponieważ dla poszczególnych zajęć nie są określone specyficzne efekty uczenia się w tym efekty w zakresie umiejętności) kilkakrotnie przewyższa liczbę godzin ćwiczeń praktycznych w terenie, dla których przewidziano zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, tak małą liczbę godzin, że w ich trakcie nie jest możliwe wyćwiczenie umiejętności praktycznych (liczba ta oscyluje najczęściej wokół 6 godzin), np. dla zajęć język reklamy i kampanii społecznych stosunek liczby godzin ćwiczeń w terenie do liczby godzin zajęć w formie praktycznej bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem wynosi 6 : 18, dla zajęć komunikacja masowa 14 : 28, dla zajęć nowe media 12:42, dla zajęć organizacja kampanii reklamowych 8 :18 dla zajęć wystąpienia publiczne 8 : 12 (podane dane dotyczą studiów stacjonarnych, ale na studiach niestacjonarnych te relacje są analogiczne).

Podobny schemat działania został zastosowany także na zajęciach w ramach planowanych specjalności. Dla jednych z kluczowych zajęć związanych z warsztatem dziennikarza na specjalności dziennikarstwo i komunikacja w nowych mediach, jakimi są zajęcia z dziennikarskich źródeł informacji zaplanowano zaledwie 6 godzin ćwiczeń praktycznych „w sali”, w trakcie których, jak wynika z treści kształcenia oraz opisanych metod kształcenia studenci nie wykonują czynności praktycznych w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej dziennikarza związanych z wyszukiwaniem informacji w źródłach, miejsce realizacji ćwiczeń w terenie zostało opisane jako „miejsce dogodne ze względu na źródło potrzebnych informacji”, na realizację projektu „przygotowanie materiału dziennikarskiego z szczegółowym opisem źródeł informacji (uzasadnienie wyboru, sposoby dotarcia do informacji, „cena” informacji, unikatowość pozyskanych danych)” zaplanowano 8 godzin na studiach stacjonarnych i 6 na studiach niestacjonarnych, bez uprzedniego wyćwiczenia ze studentami czynności praktycznych niezbędnych do realizacji tego projektu (metody kształcenia określone w sylabusie to dyskusja, konwersatorium, prezentacja, wykład), zaś godziny zajęć w formie praktycznej realizowanych bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem mają być poświęcone lekturze (np. publikacji wydanej przed 24 latami). Podobnie jest w przypadku innych zajęć warsztatowych, nie zostały im przypisane

specyficzne dla zajęć efekty uczenia się określające umiejętności praktyczne, które studenci opanują na zajęciach (np. dla zajęć dziennikarstwo internetowe zostały przyporządkowane następujące efekty uczenia się w zakresie umiejętności: *student potrafi analizować polskie akty prawne dotyczące komunikacji społecznej i dziennikarstwa, student potrafi wykorzystać umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej, używając języka specjalistycznego potrafi porozumiewać się w sposób precyzyjny i spójny w zakresie komunikacji społecznej i dziennikarstwa, student potrafi posługiwać się zasadami i normami etycznymi w podejmowanej działalności, student potrafi w odpowiedni sposób przygotować się do spotkań grupowych i publicznych oraz do pracy dziennikarza*), zakres zajęć jest określony dopiero w treściach kształcenia i z treści wynika, że student jest przygotowywany w zakresie podstaw teoretycznych i metodycznych do pracy dziennikarza, natomiast nie wykonuje on niemal żadnych czynności praktycznych, gdyż duża część czasu na zajęciach ma formę wykładu, a ćwiczenia określone jako praktyczne realizowane w sali ograniczają się do analizy przypadków, wskazówek i rad praktycznych dotyczących przygotowywania materiałów dziennikarskich, czego student nie ma możliwości wyćwiczyć w sposób kompleksowy, ze względu na zbyt małą liczbę godzin, niewłaściwy dobór metod kształcenia, brak informacji we wniosku o miejscach, a których będą realizowane ćwiczenia w terenie. Dla przykładu, w przypadku przywołanych wyżej zajęć dziennikarstwo internetowe po 14 godzinach wykładu (10 godzin na studiach niestacjonarnych), 10 godzinach ćwiczeń praktycznych realizowanych w sali (które w rzeczywistości dotyczą praktyki, ale nie są w ich trakcie ćwiczone czynności praktyczne) (6 godzinach na studiach niestacjonarnych) student ma założyć blog i w ramach pracy indywidualnej wypełnić go treścią. Jednak treści kształcenia z tego przedmiotu obejmują różne typy mediów internetowych i różne rodzaje materiałów internetowych, których tworzenia student nie ćwiczy, bo w programie studiów nie przewidziano na to czasu. Nie jest zatem przygotowany do pracy „w szeroko pojętych mediach” – wedle założeń określonych na s. 11 wniosku.

Analogiczne jest podejście do kształtowania umiejętności praktycznych studentów na specjalności Public Relations.

Jeśli weźmie się przy tym pod uwagę, iż przeważającej większości zajęć kształtujących umiejętności praktyczne nie są przypisane specyficzne efekty uczenia się opisujące efekty w zakresie umiejętności, co podkreślono już wyżej oraz, że nie zostały opisane miejsca w terenie, w których te czynności są ćwiczone pod okiem nauczyciela, a zadania praktyczne określone w sylabusach mają być wykonane przez studenta bez bezpośredniego kontaktu z nauczycielem i czas na ich wykonanie często wielokrotnie przekracza czas na wyćwiczenie czynności praktycznych potrzebnych do ich wykonania, to trzeba stwierdzić, iż zajęcia traktowane przez Wnioskodawcę jako zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne nie spełniają warunku określonego w §6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów, gdyż nie zostały określone, ani jakie czynności praktyczne będą wykonywane przez studentów, ani nie udowodniono we wniosku, że studenci będą wykonywać te ćwiczenia w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej związanej z kierunkiem i deklarowanej przez Wnioskodawcę w sylwetce absolwenta. Warto także dodać, iż niektóre z zadań do wykonania przez studentów w ramach zajęć w formie praktycznej bez bezpośredniego kontaktu z nauczyciela ze studentem (a właściwe w wyniku indywidualnej pracy studenta) mają polegać na przygotowaniu referatu, pracy pisemnej, wolontariacie, ale bez określenia miejsc jego odbywania lub lekturze książki lub wybranych rozdziałów z książki.

Sekwencja zajęć

Generalna sekwencja grup zajęć: kształcenia podstawowego, kierunkowego i specjalnościowego jest poprawna. Natomiast w obrębie tych grup sekwencja zajęć budzi zastrzeżenia. Zastrzeżenia wynikają z niezdefiniowania przez Wnioskodawcę specyficznych efektów uczenia się dla poszczególnych zajęć wyodrębnionych w programie studiów oraz dużej liczby zajęć. Ten sam efekt podstawowy lub kierunkowy ma być osiągnięty na różnych, niekiedy bardzo licznych zajęciach, przy czym nie określono, jakie aspekty tego efektu są na zajęciach osiągane, co czyni niemożliwym ocenę, czy studenci uzyskują wiedzę i opanowują umiejętności we właściwej kolejności. Byłoby pożądane, aby zajęcia połączone wspólnym efektem lub efektami uczenia się były realizowane „w sąsiedztwie” np. w jednym semestrze lub w kolejnych semestrach, ale w przypadku efektów osiągniętych na licznych zajęciach np. 7- 9 jest to niemożliwe gdyż pomieszczenie tych zajęć w sąsiedztwie w programie studiów skutkowałoby nierównomiernym obciążeniem studentów w poszczególnych semestrach.

Dobór treści kształcenia

Brak zdefiniowania specyficznych efektów uczenia się dla poszczególnych zajęć stanowi przyczynę bardzo istotnej nieprawidłowości w budowie programu studiów, to jest nietrafnego doboru treści kształcenia do zakładanych efektów uczenia się, przypisanych do zajęć. Budowa sylabusów poszczególnych zajęć wskazuje na to, że najpierw określano treści kształcenia, a następnie, niekiedy zupełnie przypadkowo dołączano do nich efekty uczenia się z zestawu efektów podstawowych oraz kierunkowych. Jest to zasadnicza nieprawidłowość, gdyż treści kształcenia powinny być podporządkowane efektom uczenia się, co wynika wprost z §3.1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r., głoszącego, iż w programie studiów określa się zajęcia lub grupy zajęć, niezależnie od formy ich prowadzenia, wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów – zatem to treści programowe powinny być tak dobrane, aby zapewnić osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, a nie efekty uczenia się mają wynikać z zdefiniowanych treści kształcenia. Przykładem opisanej nieprawidłowości są zajęcia *metodologia procesów badawczych, którym przyporządkowano takie efekty uczenia się, jak ma [powinno być: zna, rec.] podstawową terminologię używaną w nauce o mediach i rozumie jej źródła oraz zastosowanie w obrębie pokrewnych dyscyplin naukowych zajmujących się badaniem zjawiska komunikacji i komunikowania się, zna językowe środki z zakresu komunikacji perswazyjnej, techniki argumentacyjne oraz chwytły retoryczne właściwe dla dziennikarstwa i komunikacji społecznej; identyfikuje je we współczesnych przekazach medialnych, potrafi posługiwać się podstawowymi ujęciami teoretycznymi w celu analizowania, interpretowania oraz projektowania autoprezentacji oraz budowania marki w sferze publicznej oraz przewidywać skutki planowanych działań, potrafi konstruować argumentację odwołując się do współczesnej przestrzeni medialnej, politologicznej i historycznej*, a treści kształcenia odnoszą się do specyfiki badań w naukach społecznych, modeli badań, struktury i konstruowania problemu badawczego organizacji badań, przebiegu procesu badawczego. Podobne braki jakiegokolwiek związku lub bardzo ograniczony związek treści kształcenia z efektami uczenia się zakładanymi dla poszczególnych zajęć dotyczą także innych zajęć. Wyżej wskazano więcej przykładów nietrafnego doboru treści do zakładanych efektów uczenia się. W odniesieniu do samych treści można stwierdzić, iż odnoszą się one do dyscyplin, do których został przyporządkowany kierunek, tj. do nauk o komunikacji społecznej i mediach, nauk socjologicznych, psychologii oraz językoznawstwa, choć obecność niektórych treści kształcenia z zakresu psychologii nie jest uzasadniona zakresem kierunku np. zagadnienia z zakresu agresji i przemocy w ujęciu zaproponowanym w programie studiów tylko w niewielkim stopniu są ujmowane w kontekście procesów komunikowania się zachodzących w społeczeństwie, o czym świadczy także dobór lektury podstawowej i uzupełniającej. W

niektórych przypadkach treści kształcenia przypisane zajęciom powtarzają się np. w przypadku zajęć wprowadzenie do socjologii teoria oraz praktyka wpływu społecznego lub występują powtarzające się wątki tematyczne, jak np. teorie komunikowania społecznego, modele komunikowania, komunikacja werbalna i niewerbalna, pojęcie komunikacji. Jest to nie do uniknięcia, w sytuacji, gdy różnym zajęciom przypisywane są te same bardzo szeroko określone efekty uczenia się.

Ocena aktualności treści kształcenia na podstawie lektury podstawowej i uzupełniającej dla studentów prowadzi do wniosku, iż duża część polecanych publikacji została wydana w pierwsze dekadzie XXI wieku, więc jest to piśmiennictwo stosunkowo aktualne. W wykazach lektur znajdują się jednak także publikacje, raczej dość przypadkowo dobrane, a wydane np., w latach 50. XX wieku.

Dobór metod kształcenia

Metody kształcenia są określone w sylabusach w sposób bardzo ogólny i w zasadzie stanowią one w większym zakresie określenie form zajęć, niż metod kształcenia. Opis metod kształcenia w sylabusach zajęć jest ograniczony do ich wyszczególnienia, np. wykład, ćwiczenia, praca w grupach, dyskusja, prezentacje i filmy szkoleniowe, zajęcia terenowe, badania terenowe, praca w grupach, analiza przykładów, warsztaty grupowe, ćwiczenia z wykorzystaniem metod aktywizujących – bez określenia o jakie metody aktywizujące chodzi, na czym polegają warsztaty grupowe, zajęcia lub badania terenowe, tym bardziej, że także ów „teren” jest określany w przeważającej części sylabusów jako np. miejsca publiczne lub miejsce umożliwiające realizację tematu – nie – osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Z opisu przedstawionego w sylabusach wynika, że dominującymi metodami dydaktycznymi są metody prowadzące głównie do asymilacji wiedzy, zaś niemal całkowicie pominięte zostały metody praktyczne, przy stosowaniu których student wykazuje się na zajęciach wykonywaniem czynności praktycznych. Podobnie, jak nie zostały określone specyficzne efekty uczenia się w zakresie umiejętności praktycznych dla poszczególnych zajęć, tak, w konsekwencji, nie określono także adekwatnych metod kształcenia umożliwiających osiągnięcie tych efektów. Zatem nie można stwierdzić, że Wnioskodawca dobrał właściwe metody kształcenia zapewniające osiągnięcie efektów uczenia się w zakresie umiejętności praktycznych, których opanowanie ma znaczenie kluczowe dla kierunku studiów o profilu praktycznym.

Praktyki

Praktyka zawodowa obejmuje dwie części. Pierwsza część praktyki w wymiarze dwóch miesięcy jest umieszczona w grupie przedmiotów kształcenia kierunkowego, realizowana na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych w 2. oraz 3. semestrze studiów (po 4 ECTS, łącznie 8) w łącznej liczbie 216 godzin, dodatkowo praktykom zawodowym przyporządkowanych jest w harmonogramie 12 godzin ćwiczeń praktycznych realizowanych w sali oraz 12 godzin przeznaczonych na egzaminy, instruktaże, konsultacje, narady, seminaria, zaliczenia, itp. (z równym podziałem na dwa semestry odbywania praktyki, co oznaczałoby 108 godzin w każdym semestrze, przy czym w opisie organizacji praktyk w sylabusie praktyk zawodowych jest napisane, iż wymiar musi wynosić 120 godzin). Wymaganiem wstępnym do odbycia praktyki jest „Znajomość podstawowych zagadnień z przedmiotów wprowadzających, których problematyka będzie przydatna podczas odbywania praktyki zawodowej”, jednak nie zostało określone, o które przedmioty wprowadzające chodzi. Dla praktyk zostały sformułowane liczne cele, wśród których wymienia się np. *wchodzenie w role zawodowe w organizacjach tworzących potencjalny teren aktywności zawodowej absolwenta studiów, wykonywanie takich samych zadań, jakie wykonują osoby zatrudnione w danym miejscu, uzyskanie umiejętności profesjonalnych właściwych dla danego podmiotu*, jednak bez doprecyzowania o

jakie role zawodowe chodzi, jakie zadania ma wykonywać student w trakcie praktyk zawodowych, jakie umiejętności profesjonalne ma opanować.

Pierwszej części praktyk zostało przyporządkowanych 5 niespecyficznych efektów uczenia się w zakresie umiejętności. Zawierają one, równie ogólne jak cele, opisy, jak np. *potrafi asystować i pomagać we wszystkich działaniach związanych z różnymi stanowiskami i funkcjami powiązanych z zadaniami dotyczącymi problematyki komunikacji społecznej*, bez jakiegokolwiek wyspecyfikowania tych działań, stanowisk oraz funkcji lub *potrafi wykorzystać praktyczne umiejętności zbierania danych oraz przygotować i ocenić dokumentację powiązaną z praktyką i działalnością z zakresu komunikacji społecznej i mediów, uwzględniając obowiązujące normy*, również bez doprecyzowania o jakie rodzaje danych chodzi i jakie rodzaje dokumentacji. Przypisanie praktykom zawodowym efektu uczenia się: *potrafi wykorzystać praktyczne umiejętności przygotowania wystąpień ustnych i prac pisemnych, posiada umiejętność przedstawiania swojego stanowiska w języku polskim i w języku obcym, dotyczących zagadnień szczegółowych z zakresu psychologii, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych, a także różnych źródeł* nie ma żadnego uzasadnienia merytorycznego. W rezultacie takiego opisu nie wiadomo, jakie umiejętności praktyczne ma opanować student po odbyciu praktyki zawodowej i jakie zadania profesjonalne jest zobowiązany w trakcie praktyki realizować, aby potwierdzić uzyskanie tych umiejętności. W takiej sytuacji nie ma możliwości sprawdzenia, czy student osiągnął efekty uczenia się zakładane dla praktyk czy nie, a tym samym zaliczenia mu praktyk zawodowych, co jest jednym warunków ukończenia studiów i uzyskania dyplomu.

Pozostała część praktyk jest realizowana w ramach specjalności. Dla każdej ze specjalności, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych zaplanowano 432 godziny, dodatkowo w harmonogramie realizacji programu studiów praktykom przyporządkowano także niewielką liczbę godzin ćwiczeń praktycznych realizowanych w sali oraz godzin przeznaczonych na egzaminy, instruktaże, konsultacje, narady, seminaria, zaliczenia, itp. W sylabusie praktyk jest określony ich wymiar także w tygodniach – łącznie 16 tygodni, czyli 4 miesiące. Praktyka jest realizowana w 4., 5. oraz 6. semestrze studiów.

Praktykom zawodowym na specjalności dziennikarstwo i komunikacja w nowych mediach przypisano bardzo ogólne efekty uczenia się w zakresie umiejętności, bez wskazania specyficznych umiejętności praktycznych oraz zadań, które student powinien realizować w trakcie praktyki. Efekty uczenia się zakładane dla praktyk na specjalności Public Relations noszą pewne znamiona specyficzności, chociaż także nie wskazują konkretnych umiejętności praktycznych, które student powinien osiągnąć na praktyce, w opisie zakładanych efektów uczenia się Wnioskodawca ograniczył się bowiem do takich sformułowań, jak: *potrafi wykorzystać, potrafi ocenić przydatność, potrafi analizować, potrafi w odpowiedni sposób przygotować się do działań PR, omijając w opisie wykonywanie przez studenta określonych działań i zadań*. Tak sformułowane efekty uczenia się nie pozwalają na realizację celu praktyki zawodowej na kierunku studiów o profilu praktycznym, w trakcie której student powinien opanować umiejętności praktyczne właściwe dla zawodów i stanowisk związanych z kierunkiem w rzeczywistym środowisku pracy. W sylabusach praktyk, jako jedno z zadań opiekuna praktyk określono „umożliwienie studentowi podjęcia czynności określonych w „Celach praktyk” i ich kontrolowanie”, jednak te czynności nie zostały w sylabusie określone (podobnie zresztą jak cele w sylabusach dla praktyk zawodowych na specjalnościach).

Rodzaje instytucji, w których studenci mogą odbywać praktyki zostały w sylabusach praktyk określone prawidłowo, natomiast z wniosku wynika jednoznacznie, że Wnioskodawca nie dysponuje możliwościami odbywania przez studentów praktyk w takich miejscach, jak wskazane w sylabusach redakcje telewizyjne, radiowe, reakcje portali internetowych, biura

rzeczników prasowych, agencje reklamowe, domy mediowe, agencje marketingowe, agencje Public Relations i inne. Wśród 12 instytucji, które podpisały z Wnioskodawcą listy intencyjne, deklarując przyjęcie na praktykę studentów wnioskowanego kierunku (listy zostały dołączone do wniosku) znajdują się cztery firmy, dwa usługi szkoleniowe, dwa domy kultury, biuro obrotu nieruchomościami i tylko cztery instytucje właściwe dla zawodowego rynku pracy związanego z kierunkiem komunikacja społeczna (Instytut Gość Media w Katowicach, Wydawnictwo GM w Jaworznie, Przełom. Tygodnik Ziemi Chrzanowskie w Trzebini, Petit Groupe w Siedlcu Dużym) i jedna firma Centrum Przedsiębiorczości w Chorzowie), która w zakresie świadczonych usług wymienia także organizację imprez oraz kampanii reklamowych, oferujące łącznie miejsca praktyk dla 36 studentów, co z punktu widzenia przewidywanej liczby 40 studentów (20 na studiach stacjonarnych oraz 20 na studiach niestacjonarnych) jest liczbą za małą, praktyki są bowiem zaplanowane we wszystkich, poza 1., semestrach studiów, a liczba studentów w pełnym cyklu kształcenia będzie wynosiła 120. Wnioskodawca nie wywiązuje się z obowiązku określonego w uczelnianym regulaminie praktyk, w którym jest zapisane, iż podstawowym zadaniem organizatora praktyk jest zapewnianie odpowiedniej liczby miejsc odbywania praktyk.

Z załączanego do wniosku regulaminów praktyk wynika, iż student, aby otrzymać zaliczenie praktyk musi uzyskać pozytywną opinię opiekuna praktyk na temat ich przebiegu wraz z określeniem, czy założone efekty uczenia się zostały osiągnięte. Ponadto student jest zobowiązany do wypełniania, dla każdego etapu (miesiąca) praktyk zawodowych, etapowych kart przebiegu praktyk zawodowych, potwierdzanych następnie przez opiekuna praktyki ze strony zakładu pracy. Wzory obu dokumentów stanowią załączniki do regulaminu praktyk. Wzór opinii opiekuna praktyk zawiera wykaz efektów uczenia się zakładanych dla praktyk, sposób ich weryfikacji zastosowany przez opiekuna oraz potwierdzenie osiągnięcia efektu. Wobec sformułowanych wyżej zarzutów odnoszących się do zbyt ogólnego określenia efektów uczenia się zakładanych dla praktyk zawodowych, a tym samym ich niespecyficznosci oraz niejednoznaczności, opiekun praktyki będzie miał poważne trudności z rzetelnym wypełnieniem opinii oraz jednoznacznym potwierdzeniem, że dany efekt został osiągnięty – taki bowiem wymóg jest zawarty we wzorze opinii. Dotyczy to np. takich efektów, jak: *jest gotów do stosowania zasad etycznego postępowania w diagnozowaniu i badaniu problemów społecznych i humanistycznych, rozumie etyczny wymiar relacji międzyludzkich, umie ocenić przydatność typowych metod, procedur i dobrych praktyk do realizacji zadań związanych z działalnością dziennikarską w tradycyjnych i nowych mediach oraz kampaniach reklamowych* (jeśli student odbywa praktykę tylko w jednej placówce, związanej np., z tradycyjnymi mediami – co jest zastrzeżone w regulaminie praktyk oraz w sylabusie – a te „typowe” metody, procedury i dobre praktyki nie zostały określone w opisie efektu uczenia się. Błędy popełnione w opisie efektów uczenia się zakładanych dla praktyk skutkują niemożnością rzetelnego sprawdzenia i oceny efektów uczenia się osiąganych przez studentów na praktykach, mimo poprawnego zaprojektowania narzędzi służących do dokumentowania przebiegu praktyki oraz formułowania opinii i oceny przez opiekuna praktyk.

W sylabusach praktyk Wnioskodawca przewiduje możliwość zwolnienia z obowiązku odbycia praktyki z jednoczesnym jej zaliczeniem na podstawie zaświadczenia o zatrudnieniu, zatrudnienia na podstawie umowy cywilno-prawnej, prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej, wolontariatu. Jest to niezgodne z przepisami prawa. Art. 67 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.) stanowi, iż program studiów o profilu praktycznym przewiduje praktyki zawodowe w wymiarze co najmniej 6 miesięcy – w przypadku studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich. Jednocześnie art. 76 ust. 1 pkt 1 lit. a stanowi, iż warunkiem ukończenia studiów i uzyskania dyplomu ukończenia studiów jest uzyskanie efektów uczenia się

określonych w programie studiów, którym przypisano co najmniej 180 punktów ECTS – w przypadku studiów pierwszego stopnia. Punkty ECTS przypisane do zajęć (a więc także dla praktyk zawodowych) student uzyskuje wtedy, gdy przeprowadzone zostało sprawdzenie, czy osiągnął na akceptowalnym poziomie efekty uczenia się zakładane dla tych zajęć. Zatem nie można studenta zwolnić z obowiązku odbycia praktyki z jednoczesnym jej zaliczeniem, bo warunkiem zaliczenia praktyki (podobnie jak wszystkich innych zajęć) jest stwierdzenie, iż student osiągnął efekty uczenia się zakładane dla praktyk, a co za tym idzie uzyskał przypisaną im liczbę punktów ECTS. Podstawą zaliczenia studentowi praktyki nie może być potwierdzenia faktu wykonywania pracy zawodowej, nawet jeśli zakres wykonywanych przez niego obowiązków jest właściwy dla zawodowego rynku pracy odpowiadającego kierunkowi komunikacja społeczna. Nie oznacza to, że nie jest możliwe potwierdzenie efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, jednak jest to procedura, która może być przeprowadzona, zgodnie z art. 69 ust. 1 pkt. 2 powołanej wyżej ustawy, na etapie przyjmowania kandydata na studia, a nie w ich trakcie. Szczegółowe warunki, które musi spełniać uczelnia, aby móc potwierdzać efekty uczenia się uzyskane poza systemem studiów na etapie przyjmowania studentów na określony kierunek oraz kandydat składający wniosek o potwierdzenie efektów uczenia się określone są w art. 71 powołanej wyżej ustawy. Wnioskodawca tych warunków nie spełnia w odniesieniu do wnioskowanego kierunku, ponieważ będąc na etapie składania wniosku o pozwolenie na utworzenie studiów na kierunku komunikacja społeczna na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym w sposób oczywisty nie posiada pozytywnej oceny jakości kształcenia na tych studiach. Wnioskodawca nie posiada też kategorii naukowej.

Regulamin praktyk, zakłada także, że student może dokonać samodzielnie wyboru miejsca praktyki. Wnioskodawca nie określił jednak szczegółowych kryteriów (poza wyszczególnieniem w sylabusach praktyk rodzajów instytucji, w których praktyki zawodowe mogą być odbywane), jakie muszą być spełnione, by student mógł osiągnąć w wybranej placówce efekty uczenia się zakładane dla praktyk. W związku z tym zapewnienie studentom w regulaminie praktyk możliwości samodzielnego wyboru miejsca praktyki nie spełni na wnioskowanym kierunku wymogów jakościowych.

Organizacja zajęć na studiach niestacjonarnych nie zapewnia studentom efektywnego wykorzystania czasu przeznaczonego na udział w zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów. Wnioskodawca zaplanował, iż zajęcia na studiach niestacjonarnych będą się odbywały w formie dwudniowych zjazdów, przy czym nie podał liczby tych zjazdów, przypadających na semestr, rok lub cykl kształcenia, wskazując jedynie nieprecyzyjnie, że zjazdy będą się odbywały 2 lub razy w miesiącu. Na każdy dwudniowy zjazd zaplanowano 20-24 godziny zajęć. Oznacza 10-12 godzin zajęć dziennie, co pozostaje w całkowitej sprzeczności z zasadami higieny pracy umysłowej.

W harmonogramie realizacji programu studiów określona została dla poszczególnych zajęć liczba godzin realizowanych w bezpośrednim kontakcie nauczyciela ze studentem z podziałem na wykłady oraz ćwiczenia praktyczne, które zostały rozbite na realizowane w sali oraz realizowane w terenie. Obok tego zajęciom wymienionym w harmonogramie realizacji przyporządkowano również liczbę godzin przeznaczonych na egzaminy, instruktaże, konsultacje, narady, seminaria, zaliczenia itp. (czyli nie wiadomo, co), taktowanych jako zajęcia wymagające bezpośredniego kontaktu oraz liczbę godzin określoną jako zajęcia realizowane bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem. Ponieważ status tych ostatnich nie został określony można domniemywać, iż jest to szacowana liczba godzin zajęć pracy indywidualnej studenta związanej z określonymi zajęciami, wykonywanej w celu osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. Również status instruktaży, konsultacji, narad, seminariów

nie został określony, gdyż z harmonogramu realizacji programu studiów wynika, że przypisane im godziny nie są zaliczane do pensum, pomimo, że są traktowane jako godziny zajęć wymagające bezpośredniego kontaktu nauczycieli i studentów. Na podstawie przepisów określonych w §3.1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów można stwierdzić, iż, wbrew określeniom stosowanym przez wnioskodawcę, egzaminy, instruktaże, konsultacje, narady, seminaria, zaliczenia itp. oraz zajęcia realizowane bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem nie są zajęciami w rozumieniu powołanego wyżej rozporządzenia, gdyż nie zostały do nich przypisane efekty uczenia się i treści programowe zapewniające uzyskanie tych efektów.

W przypadku zdecydowanej większości zajęć z grupy kierunkowych, określonych w harmonogramach realizacji programu studiów dla poszczególnych form studiów oraz specjalności, suma liczby godzin zajęć przeznaczonych na egzaminy, instruktaże, konsultacje, narady, seminaria, zaliczenia itp. oraz liczby godzin zajęć realizowanych bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem prawie dwukrotnie przewyższa liczbę godzin zajęć realizowanych w bezpośrednim kontakcie nauczyciela ze studentem, co nie jest właściwe dla kierunku studiów o profilu praktycznym. Kształtowanie umiejętności praktycznych wymaga bowiem prezentowania czynności praktycznych przez nauczyciela, obserwacji przez studenta, samodzielnego wykonywania czynności przez studenta pod nadzorem nauczyciela, korygowania błędów, zatem częsty i długotrwały kontakt z nauczycielami akademickimi lub innymi osobami prowadzącymi zajęcia jest niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się na kierunku studiów o profilu praktycznym.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Na s. 22-23 wniosku, Wnioskodawca wymienia kompetencje oczekiwane od kandydata, wskazując, iż kandydat na studia powinien:

- zauważać procesy i zjawiska społeczne;
- potrafić identyfikować i formułować proste problemy w zakresie komunikacji społecznej;
- znać problemy administracyjne, społeczno-polityczne oraz gospodarcze kraju, które mogą mieć wpływ na psychikę człowieka, sposób jego zachowania i komunikowania się;
- potrafić skutecznie działać zespołowo;
- umieć posługiwać się sprawnością krytycznego rozumienia wiedzy i jej praktycznego wykorzystywania.

Biorąc pod uwagę to, że wniosek dotyczy studiów I stopnia, Wnioskodawca w opisie kompetencji oczekiwanych pod kandydatów w ograniczonym stopniu wziął pod uwagę podstawę programową kształcenia ogólnego w szkole ponadpodstawowej, szczególnie w zakresie przedmiotu wiedza o społeczeństwie.

Jednocześnie wskazuje, iż warunkiem przyjęcia kandydata na studia będzie pozytywny wynik rozmowy zapoznawczej z pracownikiem Uczelni oraz złożenie wymaganych dokumentów. We wniosku nie jest określone, co będzie przedmiotem rozmowy zapoznawczej, ani w jaki sposób Wnioskodawca zamierza sprawdzić, czy kandydat posiada oczekiwane kompetencje. Jest to niespójne z informacją zawartą w tym samym miejscu wniosku, w której Wnioskodawca podaje, iż wstęp na studia będzie wolny.

Podane przez Wnioskodawcę informacje o warunkach kwalifikacji na studia są niezgodne z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z

2020 r. poz. 85, z późn. zm.). Art. 70 ust. 3 ustawy stanowi, iż podstawą przyjęcia na studia pierwszego stopnia lub jednolite studia magisterskie są wyniki egzaminu maturalnego lub egzaminu dojrzałości. Podstawę przyjęcia mogą również stanowić wyniki egzaminu maturalnego lub egzaminu dojrzałości i egzaminu lub egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie. Uczelnia ustala, jakie wyniki stanowią podstawę przyjęcia na studia [...]. We wniosku nie zostało określone jakie wyniki egzaminu maturalnego lub egzaminu dojrzałości będą podstawą przyjęcia na wnioskowany kierunek. W powołanej wyżej ustawie nie przewidziano też przeprowadzania „rozmów zapoznawczych” jako warunku przyjęcia kandydata na studia pierwszego stopnia, a nawet gdyby przyjąć przeprowadzenie takiej rozmowy, to nie może być ona przeprowadzona przez pracownika uczelni (nie określono, jakiego rodzaju pracownika), gdyż art. 72 ust. 1 powołanej wyżej ustawy, stanowi, iż postępowanie w sprawie przyjęcia na studia może prowadzić komisja.

Informacje zawarte we wniosku nie potwierdzają zatem, iż kompetencje oczekiwane od kandydatów zostaną zweryfikowane wyniku postępowania w sprawie przyjęcia na studia, gdyż Wnioskodawca nie określił jakie wyniki egzaminu maturalnego lub egzaminu dojrzałości będą podstawą przyjęcia na wnioskowany kierunek, niezgodnie z przepisami art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.). Ponadto kompetencje te są niemożliwe do zweryfikowania w postępowaniu w sprawie przyjęcia na studia. Deklaracja zawarta we wniosku, iż wstęp na studia będzie wolny nie zapewni właściwego doboru kandydatów.

Do wniosku został załączony dokument *System weryfikacji osiągnięcia zamierzonych efektów uczenia się przez studentów* oraz regulamin studiów, które to dokumenty zawierają ogólne zasady sprawdzania i oceniania efektów uczenia się osiągniętych przez studentów oraz przebiegu procesu dyplomowania. Zasady te są poprawne, jednak już na etapie projektowania i zatwierdzania programu studiów nie zostały zastosowane. Dokument *System weryfikacji osiągnięcia zamierzonych efektów uczenia się przez studentów* zawiera zapis (§2 ust. 6), który stanowi, iż „szczegółowe (przedmiotowe) efekty uczenia się zapisywane są w sylabusach i odnoszą się do efektów kierunkowych wyróżnionych adekwatnymi symbolami”. Wymóg ten nie został uwzględniony w programie studiów wnioskowanego kierunku, a mimo to program studiów został uchwalony przez Senat Uczelni.

We wniosku nie zawarto szczegółowego opisu zasad dyplomowania specyficznego dla wnioskowanego kierunku. Wymagania stawiane pracom dyplomowym można zrekonstruować na podstawie sylabusu zajęć Seminarium dyplomowe. Wynika z niego, że studenci kończący kierunek będący przedmiotem wniosku przygotowują pracę dyplomową mającą charakter pracy badawczej, w sylabusie jest bowiem mowa o sformułowaniu hipotez, określeniu zmiennych, wskaźników, metod, technik i narzędzi prowadzenia badań, a także samodzielnym ich prowadzeniu przez studenta. Takie wymagania stawiane pracom dyplomowym nie są adekwatne do praktycznego profilu studiów i raz jeszcze potwierdzają się formułowane już wyżej stwierdzenia, że wnioskowany kierunek, wbrew deklaracji zawartej w koncepcji kształcenia nie jest kierunkiem o profilu praktycznym.

Metody sprawdzania i oceniania efektów uczenia się osiągniętych przez studentów w wyniku realizacji poszczególnych zajęć uwzględnionych w programie studiów również wskazują na dominację sposobów sprawdzania i oceniania ukierunkowanych na wiedzę, umiejętności generyczne w większym stopniu, niż na umiejętności praktyczne, które, co podkreślano wyżej, nie zostały w sylabusach zajęć wyspecyfikowane, jako charakterystyczne dla poszczególnych zajęć. Dla przykładu dla zajęć techniki pracy dziennikarskiej, w przypadku efektu uczenia się w zakresie umiejętności zakładającego, iż student potrafi ocenić przydatność typowych metod, procedur i dobrych praktyk do realizacji zadań związanych z działalnością dziennikarską w

tradycyjnych i nowych mediach oraz kampaniach reklamowych jako sposób weryfikacji efektów uczenia się zaproponowano przygotowanie projektu zajęć terenowych; aktywność na zajęciach oraz pracę w grupie, a w dziekanacie wydziału mają być złożone, jako dowód na osiągnięcie przez studentów tego efektu uczenia się projekty zajęć terenowych/prezentacje multimedialne w formie papierowej/elektronicznej oraz lista aktywności. Przy czym nie wiadomo, dlaczego za „zadania związane z działalnością dziennikarską w tradycyjnych i nowych mediach oraz kampaniach reklamowych” uznano przygotowywanie projektów zajęć terenowych oraz przygotowywanie prezentacji multimedialnych, szczególnie, że tematyka ćwiczeń obejmuje zasady pisania tekstu informacyjnego, publicystycznego, a także szczegółowe zagadnienia, jak dziennikarstwo ekonomiczne lub dziennikarstwo śledcze. Ponadto nie można traktować aktywności na zajęciach, czy pracy w grupie jako sposobu na sprawdzenie osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów.

Podany przykład odzwierciedla generalną nieprawidłowość w doborze metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się osiąganych przez studentów – metody te są określane w sposób bardzo ogólny, są nieodróżniane, np. przygotowanie projektu zajęć terenowych, aktywność, praca w grupie, są nietrafnie dobrane w odniesieniu do efektów uczenia się obejmujących kształtowanie umiejętności praktycznych, dowodem, który ma potwierdzać osiągnięcie przez studenta umiejętności jest najczęściej prezentacja multimedialna. Praca terenowa lub zajęcia w terenie są wskazywane nawet w przypadku zajęć z języka obcego jako metoda sprawdzania i oceniania efektów uczenia się osiąganych przez studentów, przy czym ów „teren” i kryteria, jakie powinien spełniać nie jest określony.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

We wniosku zostały przedstawione informacje dotyczące 27 nauczycieli akademickich oraz innych osób, którym Wnioskodawca planuje powierzenie prowadzenia zajęć na wnioskowanym kierunku. W tej grupie 22 osoby są zatrudnione w uczelni jako podstawowym miejscu pracy, 3 – jako dodatkowym miejscu pracy oraz 2 na podstawie umowy o dzieło. W gronie osób, którym planuje się powierzenie prowadzenia zajęć znajduje się 5 nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora, 2 – posiadających stopień doktora habilitowanego, 12 – posiadających stopień doktora oraz 8 nauczycieli akademickich i innych osób posiadających tytuł zawodowy magistra. W skład kadry na wnioskowanym kierunku komunikacja społeczna, dla którego dyscypliną wiodącą, do której został przyporządkowany kierunek, i na którym w pełnym cyklu kształcenia planuje się kształcić co najmniej 120 studentów (uczelnia planuje dwa nabory w ciągu roku akademickiego, więc liczba ta może być większa) wchodzi jedynie dwóch nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach – jeden legitymujący się tytułem naukowym profesora, dla którego uczelnia jest dodatkowym miejscem pracy oraz jeden posiadający stopień doktora. W skład kadry kierunku, dla którego zaplanowano specjalności dziennikarstwo i komunikacja w nowych mediach oraz Public Relations wchodzi tylko dwóch nauczycieli akademickich posiadających doświadczenie w dziennikarstwie oraz w pracy rzecznika prasowego i jedna osoba zatrudniona na podstawie umowy o dzieło posiadająca wieloletnie doświadczenie jako rzecznik prasowy. Pozostali członkowie kadry kierunku reprezentują dyscypliny psychologia (5 nauczycieli), socjologia (2 nauczycieli; należy podkreślić, że kierunek został przyporządkowany w 29% dyscyplinie nauki socjologiczne, a spośród 2 nauczycieli reprezentujących w kadrze nauki socjologiczne, która uzyskała stopień naukowy doktora w zakresie socjologii prowadzi wyłącznie zajęcia z wychowania fizycznego). Wnioskowany kierunek został w 6% przyporządkowany do dyscypliny językoznawstwo, jednak w skład kadry kierunku wchodzi wyłącznie jeden nauczyciel akademicki, który uzyskał stopnie

naukowe w tej dyscyplinie, jednak wskazuje jako dyscyplinę, którą reprezentuje nauki o bezpieczeństwie oraz nauki prawne. Oprócz wymienionych dyscyplin w kadrze kierunku znajdują się także osoby reprezentujące pedagogikę, ekonomię, filozofię, nauki o polityce. Struktura dyscyplinarna kadry kierunku nie jest dostosowana do celów, efektów i zakresu kształcenia na wnioskowanym kierunku. Zasadniczy zarzut dotyczy niemal całkowitego braku w kadrze kierunku nauczycieli akademickich lub innych osób posiadających dorobek naukowy w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach, reprezentujących różne specjalizacje naukowe w obrębie tej dyscypliny, a także bardzo nieliczna grupa osób posiadających kompetencje i doświadczenie w zakresie różnych zawodów i stanowisk zawodowego rynku pracy związanego z komunikacją społeczną i mediami.

Niewłaściwa struktura proponowanej kadry kierunku skutkuje licznymi nieprawidłowościami w przydziale zajęć dydaktycznych. Skutkuje to licznymi nieprawidłowościami w proponowanej obsadzie zajęć dydaktycznych przez osoby, których dorobek naukowy i doświadczenie zawodowe w zakresie tematyki przypisanej zajęciom w sylabusach nie umożliwia prawidłowej realizacji zajęć. Dotyczy to siedmiu nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz wykładów i ćwiczeń z licznych przedmiotów, których szczegółowy wykaz zamieszczony został w załączniku do niniejszej recenzji.

Zajęcia z przedmiotu narzędzia pracy w nowych mediach powierzono nauczycielowi akademickiemu, który uzyskał stopnie naukowe w dyscyplinie pedagogika, a specjalizuje się w zagadnieniach dydaktycznych uczelni wyższej w szczególności komputerowego wspomaganie procesu studiowania. We wniosku nie ma informacji o posiadaniu przez nauczyciela akademickiego, któremu powierzono zajęcia, doświadczenia zawodowego w zakresie tematyki zajęć.

Zajęcia z przedmiotu Podstawy pomocy przedlekarskiej powierzono nauczycielowi akademickiemu posiadającemu dorobek w zakresie psychologii sytuacji kryzysowych oraz problematyki zagrożeń psychospołecznych i profilaktyka bezpieczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego oraz doświadczenie zawodowe w zakresie diagnostyki psychologicznej i oddziaływań terapeutycznych.

Jednemu nauczycielowi akademickiemu powierzono prowadzenie 9 zajęć oraz proseminarium i seminarium dyplomowego. Jakkolwiek dorobek tego nauczyciela jest bardzo obszerny i obejmuje także zagadnienia komunikowania się, zarządzania informacją, przepływu informacji, to jest on bardzo mocno ukierunkowany w tym zakresie na sytuacje zagrożenia, sytuacje kryzysowe, komunikację społeczną policji. Tematyka powierzonych temu nauczycielowi takich zajęć jak: język reklamy i kampanii społecznych, komunikacja wizualna, komunikacja międzykulturowa, także rzecznictwo prasowe (zajęcia nie są przecież ograniczone do rzecznictwa prasowego w policji) nie jest jednak powiązana z zakresem dorobku naukowego tego nauczyciela.

Zajęcia z przedmiotu psychologia agresji i przemocy zostały powierzone nauczycielowi akademickiemu, który wprawdzie deklaruje, iż problematyka ta wchodzi w zakres jego zainteresowań naukowych, ale nie znajduje to potwierdzenia w zamieszczonym we wniosku (s. 81) wykazie najważniejszych publikacji z ostatnich 10 lat.

Zajęcia z przedmiotu antropologia kultury powierzono nauczycielowi akademickiemu posiadającemu dorobek z zakresu filozofii, w szczególności etyki, filozofii religii i filozofii społecznej, jak również filozofii bezpieczeństwa oraz edukacji.

Nauczycielowi akademickiemu, który uzyskał tytuł naukowy doktora w dyscyplinie nauki o polityce, autorowi kilku publikacji poświęconych wykorzystaniu nowych mediów oraz Internetu w kampaniach wyborczych powierzono prowadzenie 7 zajęć, wśród których znajdują się zajęcia

z takich przedmiotów jak nowe media w dziennikarstwie, narzędzia pracy w nowych mediach, strategie komunikacji w nowych mediach, media w kształtowaniu opinii publicznej, nowe media, dziennikarstwo internetowe, które nie są powiązane z zakresem dorobku naukowego, ani doświadczeniem zawodowym tego nauczyciela, opisanym we wniosku.

Nauczycielowi akademickiemu, który posiada wykształcenia w zakresie historii, posiadającemu doświadczenie zawodowe jako właściciel firmy szkoleniowej oraz nauczyciel, incydentalnie zaangażowanemu w prowadzenie przedsięwzięć o charakterze reklamowym nazwanych we wniosku nieco przesadnie kampaniami reklamowymi (podano informację o 3 takich przedsięwzięciach, które dotyczyły konferencji, szkoły, projektu) oraz niepotwierdzonym doświadczeniu w zakresie budowania marki (we wniosku jest zawarta deklaracja, że nauczyciel posiada doświadczenie w zakresie budowania marki edukacyjnej) powierzono prowadzenie ćwiczeń z takich przedmiotów, jak budowanie marki w sferze publicznej, kreatywne myślenie, język reklamy i kampanii społecznych, komunikacja wizualna, wizerunek w mediach, bezpieczeństwo informacyjne i ochrona danych osobowych.

Nauczycielowi akademickiemu posiadającemu tytuł zawodowy magistra z zakresu pedagogiki, który ukończył liczne szkolenia w zakresie doradztwa zawodowego, realizacji projektów finansowanych ze środków funduszy strukturalnych, posiadającemu doświadczenie zawodowe w zakresie zarządzania tymi projektami, doradztwa zawodowego, wspierania przedsiębiorczości, prowadzenia działalności szkoleniowej w wymienionych zakresach zostały powierzone ćwiczenia z takich przedmiotów jak: komunikacja grupowa i publiczna, komunikacja interpersonalna, komunikacja międzykulturowa, zarządzanie komunikacją, których tematyka nie jest powiązana z zakresem doświadczenia zawodowego tego nauczyciela. Nauczyciel ten nie posiada także dorobku naukowego w zakresie problematyki powierzonych mu zajęć.

Do prowadzenia seminarium dyplomowego zostało przewidzianych tylko dwóch nauczycieli akademickich, co przy planowanej liczbie studentów oraz zakładanych dwóch naborach będzie stanowiło zbyt duże obciążenie opieką na pracami dyplomowymi dla tych nauczycieli.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

We wniosku zawarta jest informacja, iż Wnioskodawca dysponuje pomieszczeniami w dwóch lokalizacjach. W jednej lokalizacji (Jaworzno ul. Inwalidów Wojennych 2) przewidziane jest umiejscowienie pomieszczeń administracyjnych, sali gimnastycznej oraz biblioteki. Na wynajem pomieszczeń w tej lokalizacji Wnioskodawca zawarł umowę na czas określony od 1.09.2020 do 31.08.2023 (czyli nawet nie do końca roku akademickiego 2022/2023); w umowie nie zawarto klauzuli o możliwości przedłużenia umowy, za to zawarto w niej zapis o możliwości rozwiązania umowy z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia, co w warunkach prowadzenia działalności edukacyjnej całkowicie by tę działalność dezorganizowało. Z wniosku wynika, iż, poza parkingiem z miejscami dla osób z niepełnosprawnością, pomieszczenia nie są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Zajęcia ze studentami mają się odbywać w drugiej lokalizacji (ul. Inwalidów Wojennych 16). Wnioskodawca nie przedstawił umowy na wynajem tego obiektu, lecz wyłącznie deklarację Dyrektora Zespołu Szkół Ponadpodstawowych nr 2 w Jaworznie, zawierającą wyrażenie zgody na wynajem pomieszczeń i zapewnienie podpisania umowy oraz porozumienie dotyczące umowy najmu z dnia 29.11.2019. Deklaracja, ani porozumienie nie zawierają informacji o terminie najmu. Porozumienie zawiera w załączniku wykaz pomieszczeń oraz ich powierzchnię, jak również plan obiektu, lecz dostęp Wnioskodawcy do tych pomieszczeń nie ma potwierdzenia w umowie najmu zapewniającej stabilność kształcenia. Ponadto pomieszczenia

mają być wynajmowane w zespole szkół ponadpodstawowych i z wniosku nie wynika, czy wyszczególnione na s. 143 pomieszczenia będą w wyłącznej dyspozycji Wnioskodawcy, czy też będą współdzielone z Zespołem Szkół oraz na jakich warunkach. Wniosek zawiera informację o wyposażeniu planowanych do wynajęcia pomieszczeń w podstawowe meble oraz standardowy sprzęt audiowizualny, brak jest jednak informacji o wyposażeniu specjalistycznym niezbędnym do prawidłowej realizacji zajęć na kierunku komunikacja społeczna z planowanymi specjalnościami dziennikarstwo i komunikacja w nowych mediach oraz Public Relations, zapewniającym studentom możliwość zajęć w studio telewizyjnym, radiowym, dostęp do specjalistycznego oprogramowania. We wniosku zawarte są same ogólności, np. „Pomieszczenia dydaktyczne w obiekcie są wyposażone w odpowiadający współczesnym wymogom sprzęt audiowizualny, komputerowy z odpowiednim oprogramowaniem [...]” (s. 144), przy czym nie jest podana liczba komputerów (aby można było ocenić, czy jest ona dostosowana do planowanej liczby studentów), ani też rodzaj i liczba licencji tego „odpowiedniego” oprogramowania. Podobnie na tej samej stronie wniosku znajduje się zapewnienie „W celu praktycznej nauki w zakresie specjalności dziennikarskiej i związanej z PR nauczyciele akademicy i studenci będą mieli możliwość korzystania z kamery, sprzętu nagrywającego głos i aparatu fotograficznego, w celu rejestrowania obrazu, nagrywania dźwięku oraz przygotowania profesjonalnej fotografii”, również gołostowne jak poprzednie, gdyż niezawierające informacji o rodzaju i liczbie sprzętu wykorzystywanego do prowadzenia zajęć, co pozwoliłoby na ocenę, czy zostanie zapewniona prawidłowa ich realizacja.

Obiekt planowany do wynajęcia nie jest dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, gdyż takie osoby mogą korzystać wyłącznie z pomieszczeń znajdujących się na parterze, w tym toalet. Nie można uznać za wystarczające rozwiązanie tego problemu deklarowanego we wniosku takiego planowania zajęć, aby grupy, których członkami są osoby z niepełnosprawnością miały zajęcia wyłącznie na parterze, gdyż takie rozwiązanie po pierwsze dyskryminuje osoby z niepełnosprawnością, a po drugie na parterze, jak wynika z wniosku znajdują się jedynie trzy pomieszczenia dydaktyczne, a pozostałych kilkanaście sal na piętrze I i II.

Z powyższej analizy wynika iż nie jest spełniony warunek określony w § 5 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów, w którym mowa o tym, że w przypadku rozpoczęcia kształcenia na nowym kierunku program studiów jest realizowany z wykorzystaniem infrastruktury niezbędnej do prowadzenia kształcenia, w zakresie przewidzianym w tym programie, od dnia rozpoczęcia prowadzenia zajęć na tym kierunku. Wnioskodawca nie podpisał bowiem umowy o wynajem pomieszczeń dydaktycznych, nie podał we wniosku informacji o będącym w jego posiadaniu specjalistycznym sprzęcie, oprogramowaniu i wyposażeniu zapewniającym prawidłową realizację zajęć na wnioskowanym kierunku i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się, zaś planowany do wynajęcia obiekt ze względu na niedostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową nie pozwoli na spełnienie warunku określonego w art. 11 ust. 1 pkt 6 lit. b ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.), głoszącego, iż jednym z podstawowych zadań uczelni jest stwarzanie osobom z niepełnosprawnością warunków do pełnego udziału w kształceniu.

Wnioskodawca nie dysponuje możliwościami odbywania przez studentów praktyk w takich miejscach, jak wskazane w sylabusach redakcje telewizyjne, radiowe, reakcje portali internetowych, biura rzeczników prasowych, agencje reklamowe, domy mediowe, agencje marketingowe, agencje Public Relations i inne. Wśród 12 instytucji, które podpisały z Wnioskodawcą listy intencyjne, deklarując przyjęcie na praktykę studentów wnioskowanego kierunku (listy zostały dołączone do wniosku) znajdują się cztery firmy, świadczące usługi

szkoleniowe, dwa domy kultury, biuro obrotu nieruchomościami i tylko cztery instytucje właściwe dla zawodowego rynku pracy związanego z kierunkiem komunikacja społeczna (Instytut Gość Media w Katowicach, Wydawnictwo GM w Jaworznie, Przełom. Tygodnik Ziemi Chrzanowskie w Trzebini, Petit Groupe w Siedlcu Dużym) i jedna firma Centrum Przedsiębiorczości w Chorzowie), która w zakresie świadczonych usług wymienia także organizację imprez oraz kampanii reklamowych, oferujące łącznie miejsca praktyk dla 36 studentów, co z punktu widzenia przewidywanej liczby 40 studentów (20 na studiach stacjonarnych oraz 20 na studiach niestacjonarnych) jest liczbą za małą, praktyki są bowiem zaplanowane we wszystkich, poza 1., semestrach studiów, a liczba studentów w pełnym cyklu kształcenia będzie wynosiła 120. Wnioskodawca nie wywiązuje się z obowiązku określonego w ucelnianym regulaminie praktyk, w którym jest zapisane, iż podstawowym zadaniem organizatora praktyk jest zapewnianie odpowiedniej liczby miejsc odbywania praktyk.

We wniosku podana jest informacja o tym, że „Biblioteka z czytelnią znajdują się w budynkach Wydziału Nauk Społecznych w Jaworznie” (s. 147). Na tej samej stronie podana jest informacja o powierzchni biblioteki (19,5 m²).

W załączniku 6.1 podana jest informacja iż „Biblioteka z czytelnią znajdują się na parterze w budynku na ul. Inwalidów Wojennych 16” (s. 1), zaś z wniosku i z załączonych do niego dokumentów wynika, że w odniesieniu do budynku przy ul. Inwalidów Wojennych 16, Wnioskodawca uzyskał na razie deklarację Dyrektora Zespołu Szkół Ponadpodstawowych nr 2 w Jaworznie, zawierającą wyrażenie zgody na wynajem pomieszczeń i zapewnienie podpisania umowy, natomiast nie została ona jeszcze podpisana. Z załączonego wykazu planowanych do wynajmowania pomieszczeń wynika, że biblioteka miałaby mieć powierzchnię 53 m².

Informacje podane we wniosku dotyczące lokalizacji biblioteki są ze sobą sprzeczne, a druga ze wskazanych lokalizacji pozostaje na razie w planach. Podana przez Wnioskodawcę informacja o powierzchni biblioteki w lokalizacji przy ul. Inwalidów Wojennych 2 (19,5 m²) wskazuje jednoznacznie na to, że pomieszczenie o takiej powierzchni nie może spełniać funkcji biblioteki, tj. zapewnić możliwości magazynowania zbiorów, wypożyczania zbiorów przez czytelników oraz korzystania ze zbiorów na miejscu. Pomieszczenie planowane na bibliotekę (53 m²) również ma zbyt małą powierzchnię, aby zapewnić funkcjonowanie biblioteki. W pełnym cyklu kształcenia na wnioskowanym kierunku będzie studiowało ok. 120 studentów (przy założeniu tylko jednego naboru, a Wnioskodawca planuje dwa nabory na studia w roku akademickim).

Przedstawiony przez Wnioskodawcę Wykaz czasopism dostępnych dla studentów kierunku komunikacja społeczna na Wydziale Nauk Społecznych w Jaworznie (zał. 6.2) zawiera jeden tytuł związany z naukami o komunikacji społecznej i mediach – Studia Medioznawcze, nieliczne z zakresu socjologii oraz psychologii. Podobnie załączony do wniosku wykaz Ibuk Libra obejmuje bardzo nieliczne publikacje związane z problematyką i zakresem kształcenia na wnioskowanym kierunku. Pewne wątpliwości budzi też możliwość zakupu licznych publikacji zawartych w załączonym do wniosku Wykazie zakupionej literatury – Komunikacja społeczna (liczącym 51 s.), gdyż w wykazie tym znajdują się w dużej liczbie publikacje wydane przed kilkunastoma laty, a nawet starsze, co oznacza, że nakłady wielu z nich zostały wyczerpane i książki, jeśli są dostępne, to na rynku wtórnym. Losowa weryfikacja dostępności tytułów, wskazała, że w wykazie znajdują się publikacje niedostępne (np. Hopfinger M., Doświadczenia audiowizualne. O mediach w kulturze współczesnej, Warszawa 2003; Taylor L., A. Willis, Medioznawstwo. Teksty, instytucje i odbiorcy, przekł. M. Król, Kraków 2006; Nęcki Z., Komunikacja międzyludzka, Kraków 2000, WPB; Dębski M., Kreowanie silnej marki, PWE, Warszawa 2008; Stasiuk-Krajewska Karina, (2011), Etyka public relations. Konteksty, koncepcje, kontrowersje, Wrocław: UWr). Ponadto zakupione podręczniki do nauki języka angielskiego nie odpowiadają poziomowi B2 EOKJ, na co wskazywano także wyżej.

Również informacja o zapewnieniu studentom dostępu do zasobów WBN oraz CWPN Academica jest niekompletna i nie daje podstaw do stwierdzenia, że dostęp ten będzie zapewniony. W załącznikach do wniosku znajdują się deklaracje przystąpienia Biblioteki WSB w Poznaniu do WBN oraz CWPN Academica (zał. 6.4 oraz 6.5) jednak brak jest informacji o sposobie zapewnienia studentom dostępu do tych zasobów w Filli w Jaworznie i rozwiązań, jakie w tym zakresie zostaną zastosowane.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Wnioskodawca nie przedstawił przekonującego uzasadnienia o potrzebie utworzenia wnioskowanego kierunku. Uzasadnia on potrzebę utworzenia kierunku tym, iż „monitorując sytuację na lokalnym rynku pracy, stara się zapewnić ofertę edukacyjną uzupełniającą luki kadrowe i generującą pracowników w zawodach deficytowych” (s. 6). Jednak w żadnym miejscu wniosku nie udowadnia, iż, przygotowując absolwentów wnioskowanego kierunku do zawodowego rynku pracy dziennikarzy, specjalistów PR, rzeczników prasowych, specjalistów reklamy wypełni jakąkolwiek lukę kadrową. Wnioskodawca zapewnia też, że w opracowaniu efektów uczenia się zakładanych dla wnioskowanego kierunku wzięli udział interesariusze zewnętrzni, będący, m in. członkami Rady Pracodawców ds. oceny praktycznego kształcenia studentów (s. 7), jednak nie wymienia tych interesariuszy. Na s. 11 wniosku, Wnioskodawca zapewnia, iż „Wniosek o wydanie pozwolenia na utworzenie na Wydziale Nauk Społecznych w Jaworznie w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu kierunku studiów komunikacja społeczna na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym jest odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie na kompetentnych specjalistów z obszaru nauk społecznych”, nie wskazując przy tym danych, które potwierdzałyby rosnące zapotrzebowanie na specjalistów w tym zakresie, ani diagnozy obrazującej zapotrzebowanie na specjalistów, których planuje się kształcić na wnioskowanym kierunku.

Wnioskodawca nie zadbał też o to, by rodzaj, zakres i zasięg działalności instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, z którymi współpracował w zakresie projektowania programu studiów jest zgodny z koncepcją i celami kształcenia oraz wynikającymi z nich obszarami działalności zawodowej oraz zawodowego rynku pracy właściwymi dla wnioskowanego kierunku. Do wniosku dołączono 22 opinie osób fizycznych oraz firm (reprezentowanych przez ich dyrektorów). Jednak wśród tych firm znajdują się zaledwie dwie działające na lokalnym rynku medialnym. Nie ma np. agencji PR, agencji reklamowych. Pozostali opiniodawcy to np. agencja rozwoju regionalnego, biuro obrotu nieruchomości, instytucja zajmująca się reintegracją społeczną osób zagrożonych wykluczeniem, firmy szkoleniowe, szkoleniowo doradcze, szkoła ponadpodstawowa. Prezentowane opinie są do siebie podobne w treści, występują w nich podobne sformułowania i w większym stopniu odnoszą się do programu studiów, niż do uzasadnienia utworzenia kierunku potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego. To niedopasowanie uwidoczniło się także w doborze instytucji planowanych do odbywania praktyk przez studentów, co zostało ocenione wyżej.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

W programie studiów uwzględniono język obcy (angielski) oraz język obcy (do wyboru język angielski, włoski lub rosyjski). Język angielski jest obowiązkowy dla wszystkich studentów i w sylabusie zakłada się, że student po zakończeniu zajęć osiągnie poziom B2 biegłości językowej, jednakże bez określenia, jaki poziom biegłości językowej z języka angielskiego powinien posiadać student rozpoczynający zajęcia. Zajęcia z języka angielskiego są zaplanowane w 4. semestrze studiów w wymiarze 96 godzin z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego

i studentów na studiach stacjonarnych oraz 80 godzin na studiach niestacjonarnych oraz 150 godzin łącznego nakładu pracy studenta. Oznacza to, że wstępny poziom biegłości językowej powinien sięgać B1. Ponieważ wymóg ten nie jest określony i nie jest także weryfikowany na poziomie przyjmowania kandydatów na studia, nie można stwierdzić, że studenci osiągną wymagany poziom B2, czyli poziom Upper intermediate. O niemożności osiągnięcia poziomu B2 świadczy także dobór podręczników do nauki języka angielskiego znajdujących się w wykazie lektury podstawowej odnoszącej się do poziomu A1 (Elementary/Beginner), A2 (Pre-intermediate), B1 (Intermediate), natomiast w wykazie podręczników nie zostały wyszczególnione podręczniki dla poziomu B2.

Również w sylabusach zajęć z języka obcego do wyboru zakłada się, że studenci osiągną poziom B2, bez określenia wstępnego poziomu biegłości językowej studentów, przy założeniu, że student poświęci łącznie 75 godzin nakładu pracy do osiągnięcia tego poziomu, czyli w zasadzie powinien już na wstępie być na poziomie B2 i doskonalić umiejętności językowe, jednak z doboru podręczników to nie wynika, bowiem w przypadku języka angielskiego są to te same podręczniki, które wymienione zostały wyżej, w przypadku języka rosyjskiego i włoskiego nie określono, jakiego poziomu biegłości językowej podręcznik dotyczy.

Nie można zatem stwierdzić, że spełniony zostanie warunek określony w załączniku do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6–8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz.U. 2018 poz. 2218) w brzmieniu: student potrafi posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Opisu Kształcenia Językowego (P6S_UK).

Uczelnia deklaruje we wniosku (s. 5-6) nawiązywanie współpracy w zakresie dydaktyki i badań z ośrodkami w kraju i za granicą oraz organizowanie konferencji naukowych o charakterze międzynarodowym, jednak bez dokładnego określenia zasięgu i zakresu tej współpracy, ośrodków, a którymi zamierza nawiązać współpracę.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Wniosek zawiera informacje o wybranych aspektach wsparcia dla studentów, w tym głównie studentów z niepełnosprawnością (trzeba jednak przy tym zaznaczyć, że obiekty, w których planowane jest kształcenie nie są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością), jak również w zakresie wsparcia we wchodzeniu na rynek pracy oraz deklaracje wszechstronnego wspierania rozwoju studentów. Jednak nie przedstawiono we wniosku charakterystyki kompleksowego systemu wsparcia, jego zakresu, i planowanych form wsparcia.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Przedstawiona we wniosku charakterystyka zakresu i funkcji wewnętrznego systemu zapewnienia jakości nie zawiera opisu planowanych działań mających na celu umożliwienie publicznego dostępu do informacji o programie studiów oraz sposobach organizacji i realizacji procesu prowadzącego do uzyskania efektów uczenia się.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Wniosek zawiera informację o budowie, funkcjach i zadaniach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Obejmuje one także zadania związane z doskonaleniem programu studiów. Strukturę opisanego systemu i jego procedury można uznać za poprawne. Zastrzeżenia budzi jednak skuteczność systemu, którą na razie można ocenić w odniesieniu do

etapu projektowania i zatwierdzania programu studiów. Szczegółowa procedura projektowania i zatwierdzania programu studiów i podział kompetencji w tym zakresie, zaangażowanie poszczególnych grup interesariuszy , szczegółowo opisane we wniosku, nie przyniosły bowiem rezultatu. Program studiów i warunki jego realizacji – kadrowe – materialne – budzą bowiem wiele zastrzeżeń, które zostały sformułowane w niniejszej opinii